

Stenografični zapisnik

devete seje

deželnega zbora kranjskega v Ljubljani

dné 22. decembra l. 1885.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar grof Gustav Thurn-Valsassina. — Vladni zastopnik: Deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Knezoškof dr. Jakob Missia, Janez Murnik in dr. Jurij Sterbenec.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika o VIII. deželno-zborni seji dné 18. decembra l. 1885.
2. Naznanila deželno-zbornega predsedstva.
3. Ustno poročilo finančnega odseka o §. 7. B, marg. št. 8. — 26., „deželni dobrodelni zavodi“.
4. Ustno poročilo upravnega odseka:
 - a) o §. 1. marg. št. 12. in 17. letnega poročila deželnega odbora;
 - b) o prošnji mestnega zastopa v Višnji Gori za preložitve c. kr. okrajnega soda iz Zatične v Višnjo Goro;
 - c) o dopisu c. kr. deželnega šolskega sveta, gledé pobiranja priklad za stvarne šolske potreščine po c. kr. davčnih uradih;
 - d) o prošnji podobčine Orle za izločitev iz občine Dobrunje.
5. Priloga 41. — Poročilo gospodarskega odseka o §. 6. marg. št. 52. letnega poročila o Dolenjski železnici.
6. Ustno poročilo odseka za letno poročilo:
 - a) o §. 8. marg. št. 15., 20. — 24., letnega poročila;
 - b) o §. 11. marg. št. 10., letnega poročila;
 - c) o §. 11. marg. št. 8. in 9. letnega poročila.
7. Ustna poročila finančnega odseka:
 - a) o prošnji Jerše-ta Alojzija, nadučitelja v Trebnjem, za podporo ali predplačo;
 - b) o prošnji Malenšek Alojzije, učiteljske sirote, za miloščino;
 - c) o prošnji Juh Ane, učiteljske vdove, za miloščino;
 - d) o prošnji Šumi-ja Franjo za podporo za izdavanje domoznanstva.

Stenographischer Bericht

der neunten Sitzung

des krainischen Landtages zu Laibach

am 22. Dezember 1885.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freiherr v. Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Johann Murnik und Dr. Georg Sterbenec.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der VIII. Landtags-Sitzung vom 18. Dezember 1885.
2. Mittheilungen des Landtags-Präsidiums.
3. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über §. 7 B, Marg. 8 — 26, „Landeswohlthätigkeits-Anstalten“.
4. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses:
 - a) über §. 1, Marg. Nr. 12 und 17 des Rechenschaftsberichtes;
 - b) über die Petition der Gemeindevertretung von Weizelburg um Verlegung des k. k. Bezirksgerichtes von Sittich nach Weizelburg;
 - c) über die Zuschrift des k. k. Landesschulrathes, betreffend die Einhebung der Umlagen für sachliche Schülerfordernisse durch die k. k. Steuerämter;
 - d) über die Petition der Untergemeinde Orle um Ausscheidung aus der Gemeinde Dobrunje.
5. Beilage 41. — Bericht des volkswirthschaftlichen Ausschusses über §. 6, Marg. Nr. 52 des Rechenschaftsberichtes, betreffend die Unterkrainer-Bahn.
6. Mündlicher Bericht des Rechenschaftsberichts-ausschusses über:
 - a) §. 8 Marg. Nr. 15, 20 — 24 des Rechenschaftsberichtes;
 - b) §. 11 Marg. Nr. 10 des Rechenschaftsberichtes;
 - c) §. 11 Marg. Nr. 8 und 9 des Rechenschaftsberichtes.
7. Mündliche Berichte des Finanzausschusses:
 - a) über die Petition des Jerše Mojs, Oberlehrers in Treffen, um Unterstützung oder Gehaltsvorschuß;
 - b) über die Petition der Malenšek Mojsia, Lehrerswaise, um Gnadengabe;
 - c) über die Petition der Juch Anna, Lehrerswitwe, um Gnadengabe;
 - d) über die Petition des Franz Šumi, um Subvention für Herausgabe der Heimatskunde.

8. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu za l. 1886. in o računskem sklepu za l. 1884. glediščnega zaklada (k prilogi 6.).
9. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne Slapske vino- in sadjerejske šole za l. 1886. (k prilogi 17/C).
10. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu za l. 1886. in računskem sklepu za l. 1884. deželno-kulturnega zaklada (k prilogi 3.).
11. Ustno poročilo finančnega odseka o §. 4. letnega poročila, gledé deželnih podpor.
12. Priloga 42. — Poročilo finančnega odseka o §. 11. marg. št. 5. letnega poročila, gledé plodonosnega nalaganja blagajničnih gotovin.
13. Priloga 43. — Poročilo gospodarskega odseka o §. 3. B, IV. letnega poročila, gledé sredstev zoper žganjepivstvo.
14. Ustna poročila finančnega odseka:
 - a) o prošnji šolskega odbora obrtnej nadaljevalnej šoli v Ljubljani za podporo;
 - b) o prošnji predstojništva „Ljudske kuhinje“ v Ljubljani za podporo;
 - c) o prošnji gimnazijskega ravnateljstva v Kranji za podporo revnim dijakom;
 - d) o prošnji društva v podporo modroslovcev na c. kr. Dunajskem vseučilišči za podporo;
 - e) o prošnji glediščnega vodje Manojlo Westen, da bi se mu odpustila najemščina od nekih sob v glediščnem poslopji;
 - f) o prošnji Kristan-a Karola, delovodnika v prisilni delalnici, za remuneracijo;
 - g) o prošnji učiteljev okraja Radoljskega za zboljšanje dohodkov;
 - h) o prošnji učiteljev Kranjsko-Loško-Tržiškega okraja za zboljšanje dohodkov;
 - i) o prošnji učiteljev Litijskega okraja za zboljšanje dohodkov;
 - k) o prošnji učiteljev Logaškega okraja za zboljšanje dohodkov;
 - l) o prošnji učiteljev Postojnskega okraja za zboljšanje dohodkov.
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag pro 1886 und den Rechnungsabluß pro 1884 des Theaterfondes (zur Beilage 6).
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Präliminare der Slaper Landes-Obst- und Weinbauschule pro 1886 (zur Beilage 17 C.).
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag pro 1886 und den Rechnungsabluß pro 1884 des Landesculturfondes (zur Beilage 3).
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über §. 4 des Rechenschaftsberichtes, betreffend „Landesunterstützungen“.
12. Beilage 42. — Bericht des Finanzausschusses über §. 11, Marg. Nr. 5 des Rechenschaftsberichtes, betreffend die fruchtbringende Anlegung der Cassabestände.
13. Beilage 43. — Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über §. 3 B. IV. des Rechenschaftsberichtes, betreffend die Mittel gegen den Branntweigenuß.
14. Mündliche Berichte des Finanzausschusses:
 - a) über die Petition des Schulausschusses der gewerblichen Fortbildungsschule in Laibach, um Subvention;
 - b) über die Petition der Vorstehung der „Laibacher Volksschule“ um Subvention;
 - c) über die Petition der k. k. Gymnasialdirection in Krainburg um Unterstützung für dürftige Studierende;
 - d) über die Petition des Philosophen-Unterstützungsvereines an der k. k. Universität in Wien, um Subvention;
 - e) über die Petition des Theaterdirectors Emanuel Westen um Streichung des Miethzinses für einige Localitäten im Theatergebäude;
 - f) über die Petition des Kristan Karl, Werkmeisters in der Zwangsarbeitsanstalt, um Remuneration;
 - g) über die Petition der Lehrer des Bezirkes Radmannsdorf um Aufbesserung ihrer Bezüge;
 - h) über die Petition der Lehrer der Bezirke Krainburg-Lad-Neumarkt um Aufbesserung ihrer Bezüge;
 - i) über die Petition der Lehrer des Bezirkes Littai um Aufbesserung ihrer Bezüge;
 - k) über die Petition der Lehrer des Bezirkes Voitsch um Aufbesserung ihrer Bezüge;
 - l) über die Petition der Lehrer des Bezirkes Adelsberg um Aufbesserung ihrer Bezüge.

Obseg: Glej dnevni red, razun toček 9., 10., 11., 13., 14., samostalni predlog gospoda Detele in tovarišev za načrtom zakona o cestah, predlog gospoda barona Apfaltrerna za odložitev zborovanja, odpoved gosp. Šuklje-ta deželno-odbornim namestnikom, naznanilo gospoda deželnega predsednika barona Winkler-ja, da je Njih c. kr. apostolsko Veličanstvo blagovolilo zborovanje deželnega zbora do 4. januarja l. 1886. odložiti, in samostalni predlog gospoda dr. Poklur-ja in tovarišev za osnovev vodne komisije.

Inhalt: Siehe Tagesordnung, mit Ausnahme der Punkte 9, 10, 11, 13, 14, den selbstständigen Antrag des Herrn Detela und Genossen mit dem Strafengesetz-Entwurf, den Antrag des Herrn Baron Apfaltrern um Vertagung des Landtages, die Abfagung des Herrn Šuklje als Landesausschussbeisitzer-Stellvertreter, die Mittheilung des Herrn Landespräsidenten Freiherrn v. Winkler, daß Seine k. k. Apostolische Majestät den Landtag bis zum 4. Jänner 1886 zu vertagen geruht haben, und den selbstständigen Antrag des Herrn Dr. Poklutar und Genossen in betreff Bildung einer Wasserfuß-Commission

Seja se začne ob 30. minuti čez 10. uro.

Beginn der Sitzung 10 Uhr 30 Minuten.

Landeshauptmann :

Ich constatire die Beschlußfähigkeit des hohen Hauses und eröffne die Sitzung.

Ich bitte den Herrn Schriftführer, das Protokoll der letzten Sitzung zu verlesen.

1. Branje zapisnika o VIII. deželno-zborni seji dné 18. decembra 1. 1885.**1. Lesung des Protokolles der VIII. Landtags-sitzung vom 18. Dezember 1885.**

(Zapisnikar bere zapisnik 8. seje v nemškem jeziku — Der Schriftführer verliest das Protokoll der 8. Sitzung in deutscher Sprache.)

Landeshauptmann :

Wird zum vernommenen Protokolle irgend etwas bemerkt?

(Niče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Da dies nicht der Fall ist, erkläre ich das Protokoll der 8. Sitzung für genehmiget.

2. Naznanila deželno-zbornega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidentiums.****Landeshauptmann :**

Ich überreiche die Petition des Bezirksstrafenausschusses Rudolfswerth über die außergewöhnliche Benützung der Bezirksstraße Rudolfswerth, Seisenberg, Obergurt um Abhilfe beziehungsweise Vorlage eines neuen Straßengesetzes in dieser Landtags-sessjon. (Izroča se gospodarskemu odseku — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Ich überreiche die Petition der Filomena Vidmar, Bürger-schullehrer-schwite, um Erhöhung und Verlängerung der Gnadengabe. (Izroči se finančnemu odseku — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Dev izroča prošnjo županstva Črnomelj v imenu vsih občin političnega okraja Črnomelj, za znižanje cene soli. (Izroči se gospodarskemu odseku — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Gospod Dev izroča prošnjo županstva Črnomelj za uvrstjenje ceste iz Grosuplja do Vinice med deželne ceste in vpeljavo neposredne poštne zveze med Grosupljem in Črnomljem. (Izroči se gospodarskemu odseku. — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Gospod Klun izroča peticijo občine Šiška zoper izločitev nekaterih parcel. (Izroči se upravnemu odseku — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Der Herr Abgeordnete Faber hat ein Urlaubsgesuch überreicht, ich bitte den Herrn Schriftführer dasselbe vorzulesen.

Schriftführer Pfeifer :**Hohes Landtags-Präsidium!**

Nachdem die letzte Landtags-sitzung vor den Weihnachtsfeiertagen am 22. Dezember und die nächste Landtags-sitzung schon am 29. Dezember l. J. stattfinden soll, ich aber eines Theils wegen Verrichtung der dringendsten und während meiner Abwesenheit vom Hause sich angehäuften Dienstgeschäfte mehrere Tage zu Hause sein muß, anderen Theils ich wegen der am 31. Dezember l. J. anberaumten Sitzung des Bezirksstrafenausschusses in Gottschee interveniren müßte, weil der Abschluß der Rechnung des besagten Ausschusses pro 1885 erfolgt und der Voranschlag pro 1886 vorzulegen und zu beschließen sein wird, ich als gewesener Obmann nun den neuen Obmann Herrn Josef Verderber von Gottschee einzuführen hätte, was ich ihm auch versprechen mußte, weil er sonst diesen Ehrenposten nicht angenommen haben würde, so sehe ich mich durch diese Umstände veranlaßt zu bitten:

Das hohe Landtags-Präsidium wolle mich bis inclusive 2. Jänner 1886 beurlauben.

Laibach am 21. Dezember 1885.

Ernst Faber.

Landeshauptmann :

Da die Ertheilung eines mehr als acht-tägigen Urlaubes dem hohen Landtage zusteht, so bitte ich diejenigen Herren, die für das Gesuch des Herrn Abgeordneten Faber sind, sich zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

Es ist mir von Seite der hohen Landes-Regierung eine Note zugekommen, betreffend den Entwurf eines Landesgesetzes, womit der Ausschank des Spiritus als Getränke untersagt werde. Nachdem dieser Gegenstand mit dem 13. Punkte der heutigen Tagesordnung in Verbindung steht, und die Note Einfluß üben könnte auf die Anträge eventuell dieselben abgeändert werden könnten, beantrage ich mit Zustimmung des hohen Hauses die Absetzung des 13. Punktes von der heutigen Tagesordnung.

(Obvelja — Angenommen.)

Mit Zustimmung des hohen Hauses würde ich diese Note dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zuweisen.

(Obvelja — Angenommen.)

Das hohe Landespräsidium hier intimirt einen Erlaß des hohen Finanzministeriums betreffend die Auflassung des 15. Mai als Zahlungstermines hinsichtlich der Grund- und Hausklassensteuer, dann in betreff Aenderung der Instruction für die Steuer-Executoren.

Ker se ta reč veže s §. 3. B. IV. letnega poročila, izročam ta dopis odseku za letno poročilo.

(Obvelja — Angenommen.)

Ich überreiche die Petition des Herrn Withalm Josef Victor in Graz, daß sein Coliseumgebäude mit

den bezüglichlichen Parzellen aus der Gemeinde Unterschiffa nicht ausgeschieden werde.

(Izročí se upravnemu odseku — Wird dem Verwaltungsaussschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Detela in tovariši predložili so mi samostalen predlog in prosim gospoda tajnika ga prebrati.

Tajnik Pfeifer

(bere — liešt):

„Poslanca Oton Detela samostalni predlog načrta zakona o cestah, veljavnega za vojvodino Kranjsko, z nasvetom v formalnem obziru:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

Ta predlog se izročá gospodarskemu, po dveh udih slavnega deželnega zbora pomnoženemu odseku v pretres in poročanje“.

V Ljubljani dne 22. decembra 1885.

Oton Detela.

L. Svetec.

Klun.

Jan. Kersnik.

Bl. Mohar.

dr. Bleiweis.

dr. Samec.

Obreza.

Luka Robič.

Pfeifer.

Hren.

dr. Vošnjak.

Lavrenčič.

Gutmannsthal - Benvenuti.

P. Pakiz.

Ernst Faber.

grof Lichtenberg.

dr. Mosché.

profesor Šuklje.

Dev.

dr. Dolenc.

Deželni glavar:

Ta predlog postavil bodem v prihodnji séji na dnevni red, v katerej ga bode gospod poslanec Detela utemeljeval.

Abgeordneter Baron Apfaltrern:

Mit Rücksicht auf den Umstand, dass mehrere Mitglieder des hohen Hauses sich beschwert haben, dass sie im Laufe dieser Feiertage und bis Neujahr genöthigt sind von Hause abwesend zu sein, um den Sitzungen dieses hohen Hauses beizuwohnen, mit Hinblick auf das Urlaubsgesuch des Herrn Abgeordneten Faber, welches ein Beleg für das sich fühlbar machende Bedürfnis ist, erlaube ich mir den Antrag zu stellen: „Es wolle gefällig sein, die Sitzungen des Landtages nach dem Beispiele fast aller anderen Landtage, welche ihre Sitzungen schon geendet haben, bis 4. Jänner nächsten Jahres zu vertagen, und in dieser Richtung das Nöthige durch Verwendung bei der hohen Regierung zu veranlassen“.

Poslanec Hren:

Prosim za besedo!

Tudi jaz se popolnoma strinjam s predlogom gosp. barona Apfaltrerna. To misel sem hotel uže sam sprožiti in sicer vsled dogovora z več zunaj Ljubljane stanujočimi prijatelji, koji ravno tako čutijo, kako težavno bi bilo v téh praznikih odtegniti se svojej rodbini. Tudi se ne strinja z našim položajem, da bi mi bodoči teden, ako bi imeli samo eno sejo imeti, dijete vlekli, brez da bi v našem delu meritornega uspeha kazali. Mislim toraj, da je primerno in umestno, da se deželni zbor do 4. januarja bodočega leta pretrga, ter se tako prištedi na dijetah znesek, — kakor sem jaz preračunil okoli 14—1500 gld. Jaz in mnogi drugi poslanci se torej popolnoma strinjamo s predlogom gosp. barona Apfaltrerna in prosim, da se shodno ukrene, ter tej želji ustreže.

Poslanec dr. Poklukar:

Slavni zbor! Tudi jaz nisem za to, da bi na videz zboroval naš deželni zbor; mislil sem si pa, da bi gospodje, katerih večina ni zelo oddaljena od Ljubljane, volni bili tiste dneve v božičnih praznikih vender tudi porabiti v to, da bi vsaj rešili obilno in važno gradivo v odsekih za daljno rešitev v javnem zboru, da bi imeli pokazati nekaj več izdelanega na korist naše dežele, kot same proračune in računске sklepe.

Ako pa gospodov ni volja, žrtovati se v ta namen in želijo bolj, v teku praznikov v krogu svojih rodbin ostati, tudi jaz ne nasprotujem. Ako se deželni zbor pretrga, ali ne, in kako se plačujejo diete, odločuje deželni glavar in želel bi bil, da se ne pretrga, ampak le preneha, da bi mogoče bilo v odsekih delati; kajti veliko važnih in težavnih predlogov jim je izročeni v posvetovanje, od katerih je zelo želeli, da bi se izdelali v teku tega zasedanja. Ne bom se ustavljal tedaj predlogu, da se zborovanje pretrga, ali jaz za svojo osebo ne bodem za njega glasoval.

Deželni glavar:

Želi še kdo govoriti?

(Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Usojam se tudi moje mnenje izreči. Jaz menim, da v teh 14 dneh ne bomo ravno mogli veliko izdelati, ker imamo do 4. januarija 3 praznike in 2 nedelji. Meni bi bilo prav ljubo, ako bi se moglo kaj delati in posebno tudi iz finančnega ozira, ker bi se, kakor je proračunjeno okoli 1300 gld. prihranilo. Iz teh nagibov se jaz popolnoma strinjam s predlogoma gosp. barona Apfaltrerna in Hrena.

Wir schreiten zur Abstimmung — in prosim tiste gospode, kateri so za to, da se odloži deželni zbor od danes do 4. januarija 1886. naj blagovolijo se vzdigniti. (Zgodi se — Geschieht.)

Predlog je sprejet.

Ich werde den Herrn Landespräsidenten bitten sich an das Allh. Hoflager zu wenden, weil ich nicht berufen bin, selbstständig die Vertagung des Landtages anzunehmen.

Ravno zdaj prejel sem pismo gosp. poslanca Šukljeta in prosim gospoda tajnika, dotično pismo prebrati.

(Tajnik Pfeifer bere — Sekretär Pfeifer liest):

Slavno predsedništvo!

Spoštljivo podpisani naznanja, da mu je z ozirom na to, da je sedaj stalno bivališče njegovo na Dunaji, po vsem nemogoče, obdržati dostojanstvo namestnika pri deželnem odboru. Ob enem prosi, veleslavno predsedništvo blagovoli odpoved njegovo prijavitelj deželnemu zboru.

Z najodličnejšim spoštovanjem udani

prof. Šuklje.

V Ljubljani 22. decembra 1885.

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Sterbenec prosil je odpusta za današnji dan in jaz sem mu ga privolil.

3. Ustno poročilo finančnega odseka o §. 7. B, marg. št. 8. — 26., „deželni dobrodelni zavodi“.

3. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über §. 7 B, Marg. 8 — 26, „Landeswohlthätigkeits-Anstalten.“

Poročevalec dr. vit. Bleiweis:

Slavni zbor! V imenu finančnega odseka imam poročati o §. 7. B, marg. št. 8. — 26. letnega poročila. Večina teh številk spada v delokrog delovanja deželnega odbora in finančni odsek stavlja je pri marg. št. 9. — 11., 13. — 25. predlog, da se vzemo na znanje.

Le v kratkem hočem nekoliko vsebino teh številk slavnemu zboru predavati.

O marg. št. 8. predlagal je deželni odbor, naj slavni deželni zbor sklene, da se ima §. 28. službenega navoda za upravo deželnih dobrodelnih zavodov spremeniti in sicer tako, da bi se imel glasiti: „Manjše potrebne poprave, rokodelska in dvinarska dela, katera ne stanejo nad 30 gld. i. t. d.“ Uzrok, da je upravništvo deželnih dobrodelnih zavodov predlagalo to spremembo, imamo iskati v tem, da je treba marsikatera dela hitro in brez zamude izvršiti in bi deželno premoženje škode trpelo, če bi se to ne izvršilo brez zamude. Zato je prosilo vodstvo deželnih odbor, da bi se pravica, samostalno oddati dela, povikšala na 30 gld., kajti do zdaj je on imel pravico le do 10 gld. samostalno polagati s premoženjem. Deželni odbor pritrdil je temu nasvetu in tudi finančni odsek se temu ne protivi, zato je stavljal sledeči predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Drugi odstavek §. 28. službenega navoda za upravo deželnih dobrodelnih zavodov se ima glasiti: „Manjše potrebne poprave, rokodelska in dvinarska dela, katera ne stanejo nad trideset goldinarjev i. t. d.“

(Obvelja — Angenommen.)

V marg. št. 9. dobivamo razkaz, koliko bolnikov je bilo v raznih dobrodelnih zavodih v bolnišnici, v blaznici in v takih zavodih po drugih deželah. Razvidimo iz tega, da so stroški za bolnice in blaznice povsod velikansko narastli.

Pač imamo letos prihranjenih 10.000 gld., ker je bilo sploh manj bolnikov, ali vendar bodo vsote primeroma s prejšnjimi leti in z letom 1883. silno narastle in prepričani smemo biti, da deželni odbor ne bo imel prilike poročati, da bi se bilo sploh kaj zboljšalo v tem oziru. Toraj predlagam, da se §. 7. B, marg. št. 9. letnega poročila vzame na znanje.

(Obvelja — Angenommen.)

Marg. št. 10. nam kaže število bolnikov v Ljubljanski bolnici, in dalje najdemo izkaz o bolnikih iz Kranjskega, kateri so v tujih bolnicah bili oskrbovani.

Tu vidimo, da v največji meri imamo bolnikov v Trstu, Dunaji, Zagrebu, Gradci, sploh v onih krajih, v katerih skozi celo leto več naših deželanov prebiva. Predlagam torej, da se tudi ta točka vzame na znanje.

(Obvelja — Angenommen.)

Marg. št. 11. poroča, da se vsako leto veliko na Kranjsko pristojnih sifilitičnih žensk v Tržaški bolnici oskrbuje, da se vsako leto večkrat pritrirajo v domovino, od koder pa se zopet vrnejo v Trst, v novejšem času pa obiskujejo tudi Goriško bolnico. Zaradi tega je prosil deželni odbor bolniško upravništvo Tržaške in Goriške bolnice, naj s takimi sifilitičnimi ženskami postopa strogo v smislu postave od 24. maja l. 1885. Predlagam torej, da se ta marg. številka vzame na znanje.

(Obvelja — Angenommen.)

Marg. št. 12. poroča o bolnici za nalezljive bolezni. Mestni magistrat Ljubljanski je naznanil deželnemu odboru, da misli zidati bolnico za kužne bolezni in je vprašal deželni odbor, ali ne bi priporočal slavnemu deželnemu zboru, da bi tudi on svoje bolnike, kateri so bili do zdaj v Poljanski podružnici, oddal v novo mestno bolnico. Deželni odbor je izjavil, da je pri volji to storiti, pa le s pogojem, da bi stroški ne zadeli več, kakor bi se pri prodaji hiše na Poljanah skupilo.

Finančni odsek je tudi bil tega mnenja, da bi to bilo z ozirom na nizke in tesne prostore koristno, kajti hiša na Poljanah ni pripravna za bolnico. Bila je namreč poprej privatna hiša in se ni mogla tako prezidati, da bi bila pripravna za kužne in kozave bolnike. Če bi tedaj zdaj mesto zidalo tako bolnico, bi premeščenje takih bolnikov v mestno bolnišnico bilo jako ugodno.

Na drugi strani je pa tudi treba pomisliti, da so se prebivalci Poljanskega predmestja dostikrat obrnili do mestnega zbora in zdravstvenega sveta s prošnjo, da bi se ta bolnica odpravila, ker je konstatirano, da, kedar so kozé razgrajele epidemično v Ljubljani, so bližnji prebivalci prvi zboleli za kozami. Tudi zdravstveni svet priporočal je mestu, naj prejkoli more zida bolnico za kužne bolezni. Razlogov je veliko, kateri govoré za to, da bi se temu predlogu, katerega je stavljal Ljubljanski magistrat, pritrdilo.

Na drugi strani se je pa iz obravnave v mestnem zboru razvidelo, da misli mesto to poslojje le začasno

imeti za kužne bolezni, kadar pa ne bi bilo epidemije, bi se tisto poslopje porabilo za vkvartiranje vojakov, to je za rezerviste in brambovce, ki ob času vaj pridejo v mesto.

Ker ni znano, kako se bode še to vprašanje rešilo, ali bode mesto zidalo stalno bolnišnico, ali pa postavilo le provizorično bolnico, ne morem staviti preciznega predloga, ampak stavim le sledečo resolucijo:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Visoki deželni zbor pooblasti deželni odbor, da se v vprašanji, — ali ne bi se tudi bolniki iz Poljanske bolnice oddali v novo mestno bolnico za kužne bolezni — pod *sub* marg. št. 12., §. 7. letnega poročila navedenimi pogoji vršujejo obravnave z mestno občino, in o tej zadevi v prihodnjem zasedanji poroča visokemu deželnemu zboru.“

(Obvelja — Angenommen.)

Marg. št. 13. Anatomicno patalogični muzej, kateri je bil do zdaj v varstvu društva Kranjskih zdravnikov, prevzel je deželni odbor. Ta zbirka je jako bogata, ima lepe, prav podučljive preparate in je vsikakor kinč bolnice. Zatorej je mislil deželni odbor, da mu pristoji prevzeti to zbirko v deželno last in je tudi izrekel najtoplejšo zahvalo društvu Kranjskih zdravnikov.

Nimam družega dostaviti, kakor, da bode varstvo teh preparatov pač nekoliko stroškov naredilo deželi, pa menim le do 50 gold. na leto; toraj majhna svota v primeri velike vrednosti te zbirke. Moram toraj predlagati:

„Slavni deželni zbor naj sklene: §. 7. B. marg. št. 13. letnega poročila vzame se na znanje.“

(Obvelja — Angenommen.)

Marg. št. 14. Ravno tako je pri točki, katera govori o neki baraki v bolničnem vrtu; isto v marg. št. 15. in ravno tako marg. št. 16. Deželna vlada je namreč naznanila deželnemu odboru, da se je ustanovil morski hospic v Gradu za revne na škrofulozij, rahitis in enakih boleznih trpeče otroke. Tako podvzetje, bode silno koristno, a vender je bolj važno za velika mesta, ne pa za nas na Kranjskem. Z ozirom toraj na velike troške, katere ima dežela za bolnice, deželni odbor ni mogel predlagati, da bi dežela sploh kak donesek v ta namen izdala. Predlagam torej v imenu finančnega odseka, da se letnega poročila §. 7. B. marg. št. 14., 15., 16. vzame na znanje.

(Obvelja — Angenommen.)

Ravno tako je z marg. št. 17., ki se tiče reciprocitete z Italijo pri oskrbovalnih troških in isto tako marg. št. 18., v kateri so naštetih nekateri bolniki, kateri so bili s znižano oskrbovalnino v blaznici. Isto tako marg. št. 19., 20., 21., 22. in 23. Tu gre za prošnjo mestnega magistrata, da bi se dovolilo meriti vodo na Studenci zaradi vodovoda, katerega se misli zidati v Ljubljani.

Marg. št. 24. govori o pravdi z Moravskim deželnim odborom zaradi najdeniških troškov, katero je dežela dobila vsled razsodbe državnega sodišča.

Končno marg. št. 25., v kateri se obravnavajo nekatere spremembe pri nastavljanji sekundarijev v bolnici.

Prosim tedaj, da se letnega poročila §. 7. B. marg. št. 17. do 25. vzamejo na znanje.

(Obvelja — Angenommen.)

Marg. št. 26. obsega statut za deželno blaznico. — Deželna vlada je namreč zahtevala, da deželni odbor sestavi statut za deželno blaznico in ga izroči dež. vladi, da ga ona predloži ministerstvu za notranje zadeve v potrjenje. Ta statut se je izdelal in v poročilu natisnil.

Finančni odsek je ta statut pretresoval in predlaga sledeče:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Visoki deželni zbor potrdi statut za deželno blaznico Kranjsko, ter naroča deželnemu odboru, da predloži ta statut c. kr. visokemu ministerstvu v potrjenje.“

(Obvelja — Angenommen.)

4. Ustno poročilo upravnega odseka:

a) o §. 1. marg. št. 12. in 17. letnega poročila deželnega odbora.

4. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses:

a) über §. 1, Marg. Nr. 12 und 17 des Rechnungsbereiches.

Poročevalec dr. Papež:

Slavni zbor! V imenu upravnega odseka imam poročati o §. 1. marg. št. 12. in 17. letnega poročila deželnega odbora.

Gledé marg. št. 12., katera zadeva sodelovanje deželnega zastopa pri uporabi rezervnega zaklada Kranjske hranilnice v Ljubljani imam dodati poročilo k letnemu poročilu, in sicer to, da je medčasno došel dopis slavne vlade, v katerem je naznanjeno, da ta načrt ni dobil Najvišjega potrjenja. Nagibi so sledeči (bere — ließt):

Nach dem erwähnten Gesetzentwurfe wird dem krain. Landtage das Recht eingeräumt, den Reservefond der genannten Sparkasse bezüglich seiner Verwendung zu wohlthätigen gemeinnützigen Lokal- und Landeszwecken zu beaufsichtigen und bei Festsetzung dieser Zwecke mitzuwirken. (§. 1 des Entwurfes.)

In Ausübung dieses Rechtes soll nach §. 2 des Gesetzentwurfes vom Landesausschusse zu den Generalversammlungen des Sparkassaveraines ein eigener Abgeordneter entsendet werden, welcher darüber zu wachen hat, daß durch die in denselben gefaßten Beschlüsse der Widmungszweck des Sparkassareservefondes nicht geschädigt werde.

Zugleich wird dem Landesausschusse das Recht vorbehalten, gegen diese Beschlüsse bei der politischen Landesstelle und eventuell gegen die von der letzteren getroffenen Entscheidung beim Ministerium des Innern Einsprache zu erheben.

Schließlich wird im §. 3 des Gesetzentwurfes für Ausgaben aus dem Reservefonde, welche nicht zu den Verwaltungs- oder Pensionsauslagen gehören, so wie im Falle der Auflösung der Sparkassa für die Verwen-

ding dieses Fonds die vorläufige Einvernehmung des Landesauschusses gefordert.

Im Sinne dieser Bestimmungen wird für den Landtag, beziehungsweise für den Landesauschuss ein Aufsichtsrecht über die Vermögensgebarung des krain. Sparkasservereines, speziell betreffs des nach §. 20 der Sparkassastatuten der Anstalt eigenthümlichen Reservefonds in Anspruch genommen.

Nach den bestehenden gesetzlichen Normen u. zw. zunächst nach §. 27 des mit Allerh. Entschliessung vom 2. September 1844 erlassenen Sparkassaregulative unterliegt die Vermögensgebarung der Sparkassen der Aufsicht der Staatsverwaltung, welche dieselbe zunächst durch die politischen Landesstellen, beziehungsweise durch den von derselben jeder Sparkassa beizugebenden l. f. Commissär ausübt, ohne in der Ausübung dieser Aufsicht durch die Mitwirkung anderer Organe beschränkt zu sein.

Eine derartige Beschränkung würde auch nicht der nothwendigen einheitlichen Behandlung des Sparkassawesens entsprechen.

Genes unbeschränkte Aufsichtsrecht ist ferner der Staatsverwaltung durch §. 22 des Vereinsgesetzes vom 26. November 1852, R. G. Bl. Nr. 253 vorbehalten, welches Gesetz auf die genannte Sparkassa als Sparkassaveroin (§. 2 lit. R. desselben) Anwendung findet.

Indem nun durch die Bestimmungen des erwähnten Gesetzentwurfes neben dem Aufsichtsrechte der Staatsverwaltung ein gleichzeitiges Aufsichtsrecht des krain. Landtages, beziehungsweise Landesauschusses rücksichtlich der Vermögensgebarung des krain. Sparkassa-Vereines normirt werden soll, involvirt dieser Gesetzentwurf eine Änderung der angeführten gesetzlichen Bestimmungen.

Da diese Bestimmungen einen Gegenstand des Vereinsrechtes betreffen, nach §. 11, lit. h des Staatsgrundgesetzes vom 21. Dezember 1867, R. G. Bl. Nr. 141 jedoch die Gesetzgebung über das Vereinsrecht in den Wirkungskreis des Reichsrathes fällt, so würde durch die Bestimmungen des Gesetzentwurfes seitens der Landesgesetzgebung in das Gebiet der Reichsgesetzgebung hinüber gegriffen.

Aus diesen Gründen konnte der in Rede stehende Gesetz-Entwurf nicht zur Allerh. Sanction empfohlen werden.

Ich beehre mich hievon den löbl. Landesauschuss in Folge Erlasses Sr. Excellenz des Herrn Ministerpräsidenten als Leiters des k. k. Ministeriums des Innern vom 28. November 1885 Z. 19039 und mit Bezug auf die geschätzte Zuschrift vom 21. November 1884 Z. 7681 zur gefälligen weitem Veranlassung in Kenntniss zu setzen.

Lai bach am 2. Dezember 1885.

Tako se glasi dopis.

Dodati imam še predlog gospodarskega odseka in sicer gledé na to, da se je v 9. seji državnega zbora dne 19. oktobra 1885 uže od strani enega državnega poslanca vložil predlog za dotični regulativ za vse hranilnice, stavi upravni odsek nasvet, naj se to poročilo vzame na znanje.

Deželni glavar:

Želi kdo govoriti?

Poslanec Svetec:

Ne veliko, vendar en par besedi se mi zdi potrebno o tej reči spregovoriti.

Jaz se sicer nisem nadjal, da bi visoka vlada sklenjeno postavo deželnega zbora potrdila; vendar pričakoval sem boljših razlogov za odbitje te postave. Ministerstvo je tukaj kar pobralo tisti ugovor, ki ga je k tej postavi prinesel gosp. baron Schwegel namreč, da se postava zadeva ob društveno postavo. Meni namreč tako:

Ako je v hranilničnem regulativu in društveni postavi z dne 26. novembra 1852. vladino nadzorstvo neomejeno, bi bilo to nadzorstvo po sklepu postave deželnega zbora omejeno (beschränkt). Gospôda moja, to pač nikakor ni resnično in jaz sem temu nasproti takrat dokazal, da hranilnica kot naprava nima nobene zveze z društveno postavo. Hranilnične postave, zlasti regulativ in pozneje tudi društvena postava povsod strogo ločijo hranilnico kot napravo od hranilničnega društva. Zakaj da ima v Ljubljani hranilnico društvo v rokah, to gospôda moja, je samo naključje in ravno tako bi jo imela lahko Ljubljanska občina, to je Ljubljansko mesto, kakor ima Kočevsko mesto svojo hranilnico. In kakor slišim, da je tudi v Ljubljani se najpred mislilo, ali bi hranilnice ne prevzelo Ljubljansko mesto, ali pozneje, da se je društvo osonovalo.

Pa sklenjena postava se tudi nikakor ne zadeva ob društveno postavo. Ako ministerstvo pravi, da bi nadzorstvo od strani dež. odbora omejilo državno nadzorstvo, gospôda moja, to nikakor ni res. Jaz sem takrat razložil, da bi deželno nadzorstvo le vladi pomagalo, ne pa nje omejevalo. Omejeno bi bilo državno nadzorstvo le takrat, ako bi država vsled te postave ne smela več vsega hranilničnega prometa nadzorovati, ali ne vsaki čas. Temu pa ni tako. Prvič je izrečno v postavi rečeno, da državno nadzorstvo ostane nespremenjeno. In drugič, ako se gleda na učinek, katerega bi imelo deželno nadzorstvo, bi tudi v tem pravica države ne bila v ničemur kratjena. Zakaj, ako bi deželno nadzorstvo neko napako našlo, ono bi jo moralo naznaniti vladi. Deželni odbor ne bi imel pravice sam napako odpraviti, ampak naznaniti bi se morala vladi in vlada bi imela pravico jo odpraviti. Torej ne vidim, v čem bi bilo državno nadzorstvo omejeno. Ampak naravnost moram reči, deželno nadzorstvo bi bilo le pomoč državi in njeno nadzorstvo ne bi bilo omejeno, ampak še le pomnoženo.

In to je edini vladni razlog; iz tega se vidi, da nima nikakor trdne podstave. Jaz tudi nobenega predloga o tem ne stavim in se ravno zanašam na to, kar je rekel gosp. poročevalec, da je namreč državni posl. gosp. Lienbacher v državnem zboru stavil nasvet, naj slavna vlada prinese nov hranilnični regulativ in kadar ga prinese, bodedo vidili komu ga bode predložila, ali državnemu zboru, ali deželnim zborom in na vsak način bode takrat vprašanje nastalo zastran kompetence.

Deželni glavar:

Želi še kdo govoriti?

(Nobeden se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Podelim toraj gospodu poročevalcu konečno besedo.

Poročevalec dr. Papež :

Ker se to, kar smo slišali, strinja z odsekovim predlogom in gospod predgovornik ne stavlja nobenega predloga, dalje, ker je nada, da se bode tudi v državnem zboru, kedar pride dotični načrt hranilničnega regulativa na vrsto, utegnulo ozirati na želje, katere je izrazil gospod predgovornik, nimam nič družega pristaviti, ter priporočam usprejem odsekovega nasveta.

(Odsekov nasvet obvelja — der Ausschlußantrag wird angenommen.)

Poročevalec dr. Papež :

Marg. št. 17. govori o načrtu postave gledé uravnanja izdavanja ženitvanjskih oglasnic.

Poročilu deželnega odbora moram dodati tudi ravno to, da se ta postava ni potrdila in da so dotični nagibi v dopisu slavne c. kr. deželne vlade z dne 22. novembra 1885, št. 857/Pr., sledeči (bere — liest) :

„Im Allgemeinen kann nur auf das Unzeitgemäße der Institution der politischen Ehebeschränkungen, so wie auf den Umstand hingewiesen werden, daß solche Beschränkungen auch mit dem Geiste des Staatsgrundgesetzes über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger nur schwer vereinbar sind, daher es kaum rätlich erscheint, ohne dringende Nothwendigkeit, die bezüglich Krains bis jetzt in keiner Weise dargethan ist, zur Einführung gesetzlicher Einschränkungen der Freiheit der Eheschließungen zu schreiten, wobei noch in Betracht kommt, daß auch die Frage, ob solche Beschränkungen dort, wo sie nicht bestehen, im Wege der Landesgesetzgebung eingeführt werden könnten, noch einer genaueren Erwägung bedarf.

Ich mache übrigens darauf aufmerksam, daß bereits anlässlich der mit A. h. Entschließung vom 5. Feb. 1872 erfolgten, mit der hierortigen Note vom 14. Feb. 1872, Z. 192/Pr., bekannt gegebenen Ablehnung eines vom Krainer Landtage am 30. September 1871 beschlossenen Gesetzentwurfes in Betreff der Erlöschung von Ehemeldzetteln konstatiert worden ist, daß die Institution des politischen Ehekonsenses im Herzogthume Krain gesetzlich niemals bestanden hat, und daß die hier auf Grund älterer Verordnungen bestandene Einführung der sogenannten Ehemeldzettel lediglich den Zweck hatte, eine Evidenz der Eheschließungen und die Sicherstellung des trauenden Priesters herzustellen.

Auch vom Gesichtspunkte der Zweckmäßigkeit würde gegen eine solche Einführung der Umstand sprechen, daß der hievon erwartete Erfolg ein sehr zweifelhafter wäre, indem die anderwärts gemachten Erfahrungen erkennen lassen, daß durch den Bestand des politischen Ehekonsenses nur der Vermehrung unehelicher Geburten Vorstoß geleistet wurde und es sich gegenüber den Klagen der Gemeinden wegen ungebührlicher Belastung in vielen Fällen wesentlich doch nur darum handelt, ob die Versorgung von Kindern der Gemeinde des ehelichen Vaters oder jener der unehelichen zur Last fallen soll.

Allein selbst abgesehen von den hier angedeuteten Rücksichten allgemeiner Natur, würden sich speziell gegen den Krain'schen Gesetzentwurf sehr wesentliche Bedenken ergeben.

Die Bestimmung des §. 3 Punkt 3 und theilweise auch des Punkt 2 geht über dasjenige hinaus,

was bisher in der Judikatur als das Wesentlichste anerkannt wurde, nämlich über das Moment der Erwerbsfähigkeit und der dadurch begründeten Möglichkeit der Erhaltung einer Familie.

Nicht minder bedenklich erscheint auch der Mangel, daß in Gesetzentwürfe keine Bestimmung für solche Fälle vorhanden ist, in welcher die Ausfertigung des Ehemeldzettels verzögert wird, was um so nothwendiger erscheint, als voraussichtlich von Seite mancher Gemeinden auf ein entsprechendes Entgegenkommen nicht zu rechnen sein wird.

Zu den Kompetenzbestimmungen der §§. 2 und 5 ist zu bemerken, daß dieselben überhaupt ganz absonderlicher Natur sind und mit den Bestimmungen der Gemeindegesetzgebung über den Wirkungskreis der autonomen Organe nicht im Einklange stehen, ferner, daß in diesen Bestimmungen auch auf die besonderen, durch das Gemeindestatut vom 9. Juni 1850 begründeten Verhältnisse der Stadtgemeinde Laibach keine genügende Rücksicht genommen ist.

Außerdem muß aber im Betreff des Instanzenzuges noch insbesondere hervorgehoben werden, daß, da es sich hier um Beschränkungen eines staatsbürgerlichen Rechtes handelt, die Entscheidung über Berufungen wegen Verweigerung der Ertheilung von Ehemeldzetteln seitens der Gemeinde unter allen Umständen der politischen Behörde vorbehalten bleiben mußte.

Schließlich beehre ich mich, noch darauf aufmerksam zu machen, daß ein mit dem vorliegenden, in seinen meritorischen Bestimmungen nahezu gleichlautender Gesetzentwurf des oberösterreich. Landtages im Jahre 1879 die Allerh. Sanction nicht erhalten hat.

Stavim tedaj v odsekovem imenu nasvêt, da se to poročilo deželnega odbora vzame na znanje.

Deželni glavar :

Gospod poslanec Pfeifer se je za besedo oglasil.

Poslanec Pfeifer :

Iz letnega poročila je razvidno, da je deželni zbor l. 1883. oktobra meseca izročil deželnemu odboru v pretres načrt postave o izdavanji ženitovanjskih zglasnic, oziroma gledé omejitive prostega ženitovanja.

Deželnemu odboru zdelo se je primerno in potrebno, v tej zadevi prej poizvedeti mnenje cesarske vlade, ki se je — kakor smo ravno čuli iz ust današnjega poročevalca — proti omenjeni postavi izrekla.

S tem vladnim odgovorom naš priprosti narod pač ne more zadovoljen biti; vedno odločneje zahteva naš narod, naj se zabranjuje ali vsaj omeji prosto ženitovanje, ki je jeden glavnih uzrokov, da je vedno več siromaštva, vedno več proletarijata; posebno globoko občutijo to naše občine, ki imajo dolžnost preskrbovati svoje domače reveže, kateri proizročujejo leto za letom višje občinske naklade.

Statistika potrjuje neovrgljivo prikazen, da se ljudje iz nižjih in srednjih stanov bolj pogosto ženijo, nego iz višjih bogatejših krogov — zlasti po velikih mestih, na Dunaji, v Berlinu i. t. d., nahaja se na tisočih neoženjenih bogatinov, ki brezskrbno živé od obilih svojih dohodkov, od svojih mastnih služeb; takim bogatinom, ki se nečejo ženiti, bi se moral

naložiti visok davek po posebni postavi (Veselosť — Seiterfeit), kar bi zakonoželjne dekleta gotovo radostno pozdravljale (Veselosť — Seiterfeit), pa tudi finančni minister bi hlastno odprl prazno državno mošnjo takemu davku.

Pa poslovimo se za sedaj od zakonomrzihi bogatinov, ter oglejmo si naše manj imovite zakonske ljudi, ki so se prerano oženili, pa imajo povprek mnogo več otrok, kakor grošev za njih oskrbovanje (Veselosť — Seiterfeit).

Brez premoženja, brez dohodkov lahkomišljeno sklenejo taki ljudje zakonsko zvezo, ne zмене se za to, bodo li mogli preživeti svojo rodbino; pri vinski kapljici — v kateri potope včasih svoje reve in nadloge — pač najmanj mislijo, kako bodo prehranili svoje otroke, marveč so veselji, da nekoliko pozabijo skrbí vsaj za par trenutkov, če je tudi večkrat nasledek — obilo število otrok. (Odobranje — Zustimmung.)

Da taki stariši ne morejo dobro izgojevati svojih otrok, je pač jasno, še potrebne obleke ne morejo omisliti otrokom, da bi šlo obiskovali — občina se jih mora usmiliti; večkrat taki stariši brezvestno zapuste svoje nedolžne otroke, prepustivši jih tudi občiní v daljno skrb.

Iz lastnega opazovanja morem tukaj navesti, da se število siromakov, katerim mora občina dajati podpore za razne potrebščine vsakdanjega življenja, za hrano, stanovanje, obleko, šolske knjige i. t. d. vedno bolj množi, tako da bodo preobložene občinske rame kmalu preslabe, še dalje prenašati to težko breme. (Klici — Rufe: Res je!)

Sicer je naša občina samoupravna — pa le takrat, kadar treba plačevati (Klici — Rufe: Res je!), ali pa preskrbovati občinske reveže; nasproti pa takoj neha ta avtonomija, kedar se ženijo siromaški ljudje, takrat občina ne sme ugovarjati lahkomišljenim ženitvam, molčati mora, akoravno gotovo zna, da ženin brez vsega premoženja ne bode mogel živeti otrok siromaškega zakona.

Po vsi pravici zahteva država v svojih postavah, da imajo stariši sveto dolžnost preskrbeti in odgojiti svoje otroke, tedaj bi morala država s posebnim zakonom zabranjevati ženitve takim siromaškim ljudem, o katerih se že naprej zna, da te dolžnosti ne bodo izpolnjevali, temveč navalili na tuje rame; če pa vlada neče take postave dati, s katero bi se omejilo prosto ženitovanje, pa naj ona prevzame vse siromaške rodbine v svojo skrb, občine jej bodo gotovo hvaležne.

Da pa to važno vprašanje ne izgine iz dnevnega reda in da je mogoče posamičnemu poslancu natanko poizvedeti zapreke in pomislíke, navedene v danes prečitnem dopisu c. kr. deželne vlade stavim predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Dopis c. kr. deželne vlade od 22. novembra 1885. vsprejme se od besede do besede kot priloga današnjemu stenografičnemu zapisniku. (Živa pohvala — Lebhafter Beifall.)

Poročevalec dr. Papež:

Jaz mislim, da slavni deželni zbor ne bode nič imel proti temu predlogu.

Akoravno nimam mandata od upravnega odseka za to, se vender ujemam z vsemi nazori, katere je

izgovoril gosp. poslanec Pfeifer in bi tudi tukaj svojo željo izrekel, da bi on ravno kot državni poslanec poprijel se priložnosti, da bi v državnem zboru upljičeval na to, da bi se dotični postavni načrt predložil državnemu zboru. Mi moramo pomisliti, da bi bilo težko in nevarno za deželo Kranjsko vpeljati ta zakon, ako ga naše bližnje dežele tudi ne upeljejo. Kajti vsak, kateri ne dobi dovoljenja za ženitev se preseli v bližnjo deželo in od tam čez nekaj časa oženjen zopet nazaj pride. Vsled tega je to tem bolj opravileno, da se bode v državnem zboru to doseglo, kar v istini tirja blagor naše domovine.

Deželni glavár:

Meni se zdi, da ne bode treba glasovati o predlogu gosp. poslanca Pfeiferja, ker se je uže popred čital dotični dopis slavne deželne vlade in je samo ob sebi umevno; da pride od besede do besede v stenografični zapisnik (klici — Rufe: Wichtig!), tedaj odpade glasovanje o tem predlogu in glasovali bomo le o odsekovem nasvetu. Prosim tiste gospode, kateri se strinjajo s tem nasvetom, naj izvolijo se vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

b) o prošnji mestnega zastopa v Višnji Gori za preložitve c. kr. okrajnega sode iz Zatične v Višnjo Goro.

b) über die Petition der Gemeindevertretung von Weirelsburg um Verlegung des k. k. Bezirksgerichtes von Sittich nach Weirelsburg.

Poročevalec Hren:

Veslavni deželni zbor! Čast mi je poročati v imenu upravnega odseka o prošnji mestnega zastopa v Višnji gori in nekaterih županov sosednih občin, da se ces. kr. okr. sod za Zatiški okraj premesti iz Zatičine v Višnjo goro.

Višnjegorska mestna občina si je uže poprejšnji čas prizadevala, da bi to premestnje dosegla, da bi se namreč c. kr. sod in davčni urad iz Zatičine premestila v Višnjo-goro. — Leta 1880. je ta občina vložila tudi posebno prošnjo na deželni zbor v tem smislu in deželni zbor se je pečal s tem vprašanjem v seji dne 2. julija 1880. ter izrekel, da bi bilo zares primerno in umestno, ko bi se tej želji in prošnji ustreglo. Deželni zbor je toraj naročil deželnemu odboru, naj dotično prošnjo priporočilno predloži deželni vladi, oziroma justičnemu ministerstvu, in po tém nalogu je deželni odbor prošnjo s poročilom 22. marca 1881. pod št. 4175 poslal pravosodnem ministerstvu, ali dobil jo od onod z odlokom od 24. decembra 1881. št. 17382 brez navajanja razlogov in brez kacega pojasnila nazaj s tem, da se onej prošnji zadostiti ni moglo.

Zdaj je Višnjegorska občina prošnjo ponovila in se je njej pridružilo tudi več županov sosednih občin. — Jaz bodem, ako čestita gospóda želite, prošnjo prečital (klici — Rufe: ne, ne!). Ako ne, skrčim

svoje poročilo na to, da napovem razloge, na koje se prošnja opira.

Ti razlogi so deloma stvarni, deloma osebni. — Kar se tiče stvarnih razlogov, povdarja prošnja kot prvi in pač najznameniteji razlog oziranje na zahteve javne službene uprave, na zahteve sodnijske službe. — Pri umestnji c. kr. uradov, ki imajo z občinstvom poslovati, je v prvej vrsti gledati na to, da pridejo kolikor mogoče v sredo, ne pa na obrobje delovnega okraja. — Vémo pa, da Zatičina leži prav na skrajnem obrobju okraja, v malej, le iz nekoliko hišic obstoječej vasi. Višnjagora pa bi prišla, ako bi se prošnji v njenej celoti ustreglo, skoraj v osredje okraja; razun tega ima Višnjagora žandarmerijsko postajo, ima c. kr. poštni in brzovjavni urad, in če se bode, kakor se zanašamo, napravila Dolnjska železnica, dobila bode gotovo tudi železniško postajo.

Drugi razlog, ki ga prošnja navaja, je ta, da so prostori v Zatiškem samostanu, kjer ste sedaj c. kr. sod in davčni urad nameščena, uže v tako slabem stanju, da bi trebalo nemudnih poprav z velikimi stroški, da poslopje za c. kr. urade in tudi za zasebna stanovanja njihovega osobja sposobno ostane, in da v kratkem ne postane razvalina. Temu nasproti pa se nahaja v Višnjigori zadosti pripravnih prostorij ne samo za privatna stanovanja uradnikov, ampak tudi za nameščenje c. kr. uradov, ker ima prav trdno zidano prostorno grajščino, kjer je bila uže prejšnje čase okrajno oblastvo umeščeno in katero poslopje se je ravno letos do trdnega popravilo. Grajščina je lastnina kneza Auersperga, in če ravno o tem prošnja nič ne omenja, smem pa jaz na podlagi zasebne informacije konstatirati, da bi bil vlastnik pripravljen, ono zgradbo visokemu eraru za vselitev c. kr. uradov v zajem dati in tudi potrebam primerno preurediti.

K ovim navedenim stvarnim razlogom pridružijo se še drugi osebne značaja, — namreč, da lega c. kr. uradov v Zatični ne ustreza željam in koristi množine okrajškega prebivalstva, — in še manj želji tam nastavljenih uradnikov, ker leži, kakor uže rečeno, v stranskem jarku, v mali pol ure od velike ceste oddaljeni vasi, ki nema nikakega prometa in nikakega obrtnijstva, in kjer torej stranke, ki imajo pri c. kr. uradih posla, ne zamorejo razun, da si poiščejo pravice, ali da plačajo svoje davke, ničesar drugega opraviti. Višnjagora pa leži na glavnej cesti, kamor je strankam vsaki čas ložje prihajati, kakor po stranski cesti v Zatično; ima tudi krčem, kjer bi jim bilo, ako jih noč prehititi, lahko nočiti in kjer si o priliki obavljenja poslov pri c. kr. uradih ob enem tudi lahko za druge potrebščine v štacunah, pri rokodelcih i. t. d. preskrbijo, da bi jim ne bilo potreba, za to nalašč potov delati in novece trošiti.

S preselenjem uradov iz Zatičine v Višnjogoro bi se ustreglo tudi dotičnim uradnikom, ker ima Višnjagora vsaj nekoliko družbinskega življenja, kojega v Zatični zelo pogrešajo; ima tudi trirazredno šolo, kjer bi jim bilo ložje za odgojo svojih otrok skrbeti, kakor v Zatični, ki ima le enorazrednico.

Vidimo torej iz téh podatkov, da se stekajo v Višnjigori vse potrebščine za umeščenje c. kr. uradov in pa tudi pogoji družbinskega življenja v mnogo ugodnejši meri, nego v Zatični. — Navedeni razlogi,

in ker Višnjagora uže po zgodovinskih spomin-kih kot staro Kranjsko mestice, koje je do l. 1850, tudi svoje okrajno oblastvo imelo, zasluži, da bi se jej z uselitvijo c. kr. uradov saj nekoliko na noge pomagalo; — ti razlogi bili so uže l. 1880. podlaga sklepu slavnega deželnega zbora za premestjenje c. kr. uradov iz Zatičine v Višnjogoro, — in te razloge je tudi sedaj upravni odbor, ko je o navzoči prošnji sklepal, za tako važne zmatral, da prošnjo slavnemu zboru v blagostivo uvaževanje priporoča.

Kar imam pa glede ove prošnje še posebnega napovedati, je to, da prošnja govori le o preselitvi okrajnega soda, — ne omenja pa nič o davčnem uradu, če ravno se je prva prošnja od l. 1880. tikala obeh uradov, namreč sodskega in davkarskega. — Če se pa oziram na ono prvo prošnjo in če pomislimo, da razlogi za premestjenje onega urada govoré v enakej meri tudi za drugi urad in ker sta oba urada med seboj v takej poslovnej zvezi, da se drugi od drugega niti ločiti ne more, — opozarjam tu le na depozitni urad, na zemljiške knjige, na kataster i. t. d. — se pač samega sebe umeje, da bi se imela obadva urada ob enem premestiti in preseliti.

Razun tega, kar sem zdaj navedel, ima pa prošnja še drugo vsebino, namreč, da bi se o priliki premestjenja uradov nekoje občine, ki zdaj spadajo k Zatiškemu okraju, odcepile in priklopile k Trebanjskemu, ker ležijo prav na izhodnjem robu okraja in dosti bližje Trebnjega kakor pa Višnjegore, to so občine Gaber, Stehanjavas in Prapreče, ki štejejo 1363 duš. Z druge strani pa, da bi se na mesto njih tri občine, ki spadajo zdaj v okraj mestno delegiranega soda Ljubljanskega, iz tega okraja izločile in pridjale Višnjegorskemu okraju, to so občine Grosuplje, Račna in Slivnica z 2967 prebivalci.

Gospôda moja! Jaz mislim, da kdor lego imenovanih občin pozná, mi bode pritrdil, da je tudi ta del prošnje opravičen, in če bi se torej ustreglo prošnji Višnjegorčanov gledé premestjenja c. kr. uradov, da bi se priporočalo uslišati tudi drugi del prošnje, namreč, da bi se imenovane občine izločile iz sedanjih okrajev ter dodelile k bližnjemu sosednemu okraju.

Taka preuredba je po postavi od 11. junija 1868 (drž. zak. št. 59.) dopuščena, ako jo oziranje nauradsko, oziroma sodsko poslovanje zahteva. — Kakor sem pa uže omenil, bi pa bile z ene strani prve 3 občine po premestnji c. kr. uradov v Višnjogoro od sodišča preveč oddaljene, z druge strani pa bi prišle druge 3, sedaj pod okolico Ljubljanskega okr. soda spadajoče občine v tako bližino k sosednemu Višnjegorskemu sodu, da bi gotovo tudi njim bolje kazalo, ko bi bile k Višnjigori pridlene.

Pa tudi gledé tega dela nazoče prošnje govoré oziri na službene in uradske zadeve za to pre-ustrojbo; kajti Trebanjski okraj šteje zdaj le 10 084 duš, in je torej za tam sistemovana dva sodska uradnika premalo; po dodeljenji gore imenovanih občin iz sedanjega Zatiškega okraja pa bi se mu pomnožilo prebivalstvo na 11.447 duš. Temu nasproti pa šteje okraj Ljubljanskega mestnega in okoliškega soda skupaj 65.512 duš, kar je gotovo za eno sodišče preogromno število; s predlaganim odcepljenjem od blizo 3000 prebivalcev bi se torej tudi z delom preobloženemu Ljubljanskemu sodu nekoliko pomagalo. Višnjegorsko

sodišče pa bi potem imela 14.122 prebivalcev, kar bi bilo ravno primerno, in bi po tej preustrojni prišla skoraj v središče novo omejenega okraja.

Prej omenjena postava od 11. junija 1868. zahteva v §. 2., da, predno vlada o prestrojenji uradnih okrajev kaj odredi, bodisi gledé preselitve iz enega kraja na drugi, ali gledé izločenja posameznega ozemlja iz dosedanjega in vtetovljenja v drugi okraj, ima najprej tudi dotični deželni zbor svoje mnenje izraziti; — nam danes pripada naloga, da se v tej zadevi izrazimo, ter da svoje mnenje vladi priobčimo.

Upravni odsek je predmet natančno pretresel, ter spoznal in izrekel svoje mnenje v soglasji sè sklepom deželnega zbora od 1. 1880., ter stavi predlog, kojega izročim visokorodnemu deželnemu glavarju in ki se glasi:

„Visoki deželni zbor naj sklene: Deželni zbor Kranjski spozná, da bi bilo primerno in umestno, da bi se c. kr. sod in ob enem tudi c. kr. davčni urad premestila iz Zatične v Višnjogoro, — ter izjavlja v zmislu postave z dne 11. junija 1868. (drž. zak. št. 59.) svoje mnenje, da bi se o tej priliki od sedanjega Zatiškega okraja odcepile občine Gaber, Stehanjavas in Prapreče in priklopile Trebanjskemu okraju; — da bi se pa na mestu njih občine Grosuplje, Račna in Slivnica izločile iz sedanjega okraja mestno delegiranega soda Ljubljanskega, ter pridejale k Zatiškemu oziroma Višnjegorskemu okraju. —

Prošnja izroči se deželnemu odboru z ukazom, naj jo s toplim priporočilom predloži visokej vladi, oziroma pravosodnemu ministerstvu“.

Deželni glavar:

Zahteva kdo besedo?

Poslanec Dev:

Jaz bi le rad vprašal gosp. poročevalca, koliko občin prosi za premenjenje sodišča v Višnjogoro, in koliko občin se še ni izjavilo, in koliko štejejo one in druge občine prebivalstva?

Poročevalec Hren:

Na prošnji je podpisanih županov 9. občin, ki štejejo 3362 duš, namreč: Višnjagora, Dedendol, Draga, Luče, Križnavas, Leskovec, Polica, Hudo in Velika Loka; razun njih pa ima Zatiški okraj še 13 občin z 9156 prebivalci. — Opazujem pa še, da je prošnjo podpisal tudi župan Slivniški, koja občina spada sedaj k Ljubljanskem okolišnem okraju.

Poslanec Svetec:

Slavni zbor! Poprijemljem besedo, ne da bi prošnjo Višnjjanov in okoličnih občin izpodbijal; temveč jaz jim popolnoma privoščim, ako jih slavna vlada hoče vslišati. Čemur sem nasprotoval v upravnem odseku in čemur nasprotujem tudi danes, je to, da bi deželni zbor brez vsega poizvedovanja sklepal, preden se zaslišijo tudi druge občine, katere niso podpisale prošnje in katerih je večina; kajti te imajo ravno tako pravico, da se nanje ozira, kakor te, katere so poslale prošnjo. Zdaj nimamo drugih podat-

kov, kakor te, ki so navedeni v prošnji, in to stališče je gotovo le enostransko, ter zdi se mi, da bi ne bilo primerno, da bi deželni zbor na to stališče *a priori* se postavljal.

Po moji misli sta tukaj mogoča dva načina: Ali bi deželni zbor naložil deželnemu odboru, da vse okoliščine natančno poizve, da vse dotičnike zasliši, in da potem prinese predlog pred deželni zbor; ali pa, da se prošnja brez vsakega dostavka predloži slavni deželni vladi. Za prvi način nisem za to, ker po moji misli je v prvi vrsti dolžnost slavne vlade, da sodišča tako postavlja, da kolikor mogoče ustrezajo potrebam dotičnega prebivalstva. Sem toraj le za drugi način, da se prošnja izroči slavni vladi in to tem več, ker imamo skušnjo, da je državna vlada uže enkrat to prošnjo odbila in da mi vender ne moremo ponavljati zopet brez vsakega poizvedovanja, brez vsakega zasliševanja in priporočati slavni vladi ono isto prošnjo. Moj nasvet je torej ta-le:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Nalaga se deželnemu odboru, da peticijo Višenske in drugih občin za premeščenje c. kr. okr. soda iz Zatične v Višnjogoro odstopi visoki c. kr. državni vladi.“ (Klici — Rufe: dobro!)

Poslanec Šuklje:

Prosim besede! Spoštovani gosp. poslanec Svetec me je danes spravil v neko čudno zadrego. Pred menoj leži stenografični zapisnik 7. seje kranjskega deželnega zbora z dne 2. julija 1880. V isti seji navzoč je bil tudi gosp. poslanec Svetec in tedaj je on brez pomisleka s svojimi tovariši vred glasoval zato, da se peticija Višnjegorskega mesta odstopi s „toplím“ priporočilom slavni c. kr. vladi v ugodno rešilo.

Vprašam, koji ugovori, koji razlogi so danes vpljivali na njega, da hoče danes glasovati zoper to, za kar je bil glasoval pred 5. leti? Meni se vidi, da je peticija Višnjjanov danes mnogo bolj utemeljena nego ona pred 5. leti. Takrat se je izjavila ena sama občina za preložitev ces. uradov iz Zatične v Višnjogoro; danes pa, kakor smo čuli iz ust gosp. poročevalca, je poleg Višnjanske občine, še več družih občin za to preložitev. Če je bil pred 5. leti izrek ene same občine dovolj, da se je deželni zastop potezal za njo, ne razumem dan danes, da bi prošnjo, ki je utemeljena s podpisi 9. občin, manj vredna bila?

Sicer pa, slavni zbor, bi jaz vender predrznil se opozarjati na drug razlog. Saj nikjer ne stoji zapisano, da so vse druge občine — in menim, da jih Zatiški okraj šteje 23 — proti tej peticiji! Tako se ne sme sklepati, to se ne strinja z nobenim logičnim zakonom. Z isto pravico bi se lahko trdilo, da so vsi grajščaki Zatiškega sodnega okraja, izvzemši gosp. baron Tauffererja, ki je jedini izmed veleposestnikov podpisan na tej prošnji, zoper premeščenje sodišča. Iz tega tedaj, da se večina občin ni izjavila na tej peticiji, se še ne sme sklepati, da so vse nepodpisane srenje brez izjeme proti preložitvi Zatiškega sodišča.

Ali meni se vidi, gospôda moja, da se vender tu nimamo ozirati v prvi vrsti in izključno le na ono nestalno mnenje večine prebivalstva, na faktor, ki ni dosti zanesljiv, na kojega uplivajo čestokrat malo-

vredne rivalitete, osebni prepiri in drugi malostni oziri. Kaj pa veleva zakon z dne 11. junija 1868.? Po §. 2. se čita (bere — liest:) „Wo die Orts- und Verkehrsverhältnisse es erheischen, kann jedoch der Justizminister nach eingeholtem Gutachten des betheiligten Landtages im Verordnungswege Gemeinden oder Gutsgebiete anderen Bezirks-Gerichtsprengeln zuweisen, ausgedehnte Bezirkssprengel abtheilen, Bezirke vereinigen, oder eine Aenderung der gegenwärtigen Amtsitze verfügen“.

Iz tega se že razvidi, da je predlog, kojega je stavil gosp. poslanec Svetec, čisto neopravičen. Ali priporočati ali se protiviti, *tertium non datur*. Od nas se zahteva „Gutachten“ in če to prošnjo samo odstopimo, kakor svetuje gosp. Svetec, potem ne vé vlada, kaj hočemo. Užé iz tega razloga je predlog g. Sveteca neumesten.

Po tem zakonu ima prvo besedo v jednacijah vprašanih justični minister in drugo besedo ima deželni zastop, deželni zbor.

Naravno je, da bode justično ministerstvo oziralo se v prvi vrsti na korist justičnega poslovanja, na korist pravosodne službe; deželni zastop, gospôda moja, pa ima dolžnost ozirati se pred vsem na deželno korist. Ker je g. poročevalec prvo točko razpravljal užé po vsem jasno in temeljito, omejil se bodem na drugo, ter nekoliko govoril o deželnem interesu, v kolikor je spojen s tem vprašanjem.

Vidite, stvar je danes ta, da smo zares še precej zdrav in krepak narod; vendar rečem, da bolehamo na organični boleznii, na neki srčni napaki. Žalostna istina je, da je meščanstvo naše mnogo premalo razvito. Statistika nas uči, kako neugodna je razmera med mestnim in kmetskim prebivalstvom pri nas na Kranjskem. In vsa kulturna zgodovina pričuje, da narod, kateri meščanstva nima, napredovati ne more. Čem bolj kultura raste, tem bolj se razvija ona integracija človeških sil v mestnih naselbinah. Vzemite dotične številke pri kulturnih narodih, in strmeli bodete! Na Angleškem je razmera med meščanstvom proti kmetskemu prebivalstvu 51 proti 49, pri nas na Kranjskem k večjemu 8 proti 92. Kar se naših mestnih naselbin tiče, je mnogo razlogov, da se ne morejo razvijati. Da mesta zlasti na Dolenjskem rakovo pot hodijo, izvira deloma od tod, ker je današnji gospodarski položaj sila neugoden malim obrtnikom, deloma zaradi tega, ker je tranzito promet na Kranjskem uničen in je neka stagnacija v trgovini, deloma pa, ker se je — in to posebno naglašam — ker so se jim navlašé bili zamašili in zasuli viri blagostanja. Ravno taka se je godila Višnjegorskemu mestu, kateremu so se pred 30 leti uradi vzeli, kakor se čuje, zgolj vsled osebnih homatij s tedanjim županom. To staro mesto, ki uživa meščanske pravice užé več ko 400 let, ki ima častno ime v naši povestnici, mora priti na beraško palico, mora vničiti, ako se poklicani faktorji nanj ne ozirajo. Med njimi zavzema prvo mesto deželni zbor, in bolje ne bode mogel svoje naklonjenosti skazati Višnjanskemu mestu, nego če se potegne za to, da se mu z nova vrnejo sodni uradi.

S temi opazkami naglašal sem svoje stališče kot poslanec Višnjegorskega meščanstva, koje zastopam v tej visoki zbornici. Kot deželni poslanec pa, kot zastopnik narodnih koristij prosim in pozivljam, da

blagovoli slavni zbor preko predloga gosp. poslanca Svetca preiti na dnevni red in sprejeti obširno in dobro utemeljeni predlog upravnega odseka. (Klici — Rufe: dobro!)

Poslanec Svetec:

Samo par besedi hočem odgovoriti na to. Gospod predgovornik se je skliceval na glasovanje od l. 1880. in mi nekaj očital, da bi jaz bil v nasprotju danes s tistim, kar se je takrat zgodilo. Mislim, da ne! Iz stenografičnih zapisnikov vsaj ni razvidno, da sem tako glasoval in ali sem sploh glasoval. Mislim, da je to tudi čisto brez pomena za danes. Jaz pravega uzroka iz za kolis, zakaj se je takrat ta predlog prinesel in zakaj se danes zopet prinaša, nečem omeniti in jaz sem izrekel, da sem samo zoper to, da bi deželni zbor eno reč sklepal, in eno reč priporočal, preden se je sam natanko prepričal o koristi. Jaz sem omenjal, da podatki, katere imamo v tej zadevi, je samo prošnja; ta pa je enostranska in deželni zbor še ne ve, ali je to koristno, kar se v nje navaja. Ako bi se hotela ta zadeva res temeljito pretresovati, treba bi bilo vse te reči poizvedovati posebno pri občinah, katerih se tiče. Kakor je tukaj nasvetovano, nastane cela prekucija; trije sodni okraji se imajo spremeniti. Meni nič, tebi nič pa vendar ne moremo priporočati te prošnje, predno se prepričamo, da je koristno za prebivalstvo dotičnih krajev in le temu nasprotujem, da se sklep stori brez vsakega dokaza. Če se to dokaže, ne bodem nasprotoval in sem rekel, da privoščim Višnjanom, ako hoče slavna vlada uslišati njih prošnjo in torej priporočam svoj predlog. Če pa hoče tista stranka, katera želi tukaj Višnjanom iti na roko, res koristno delo storiti, pa naj stori predlog, da se deželnemu odboru naroča, naj to stvar poizvé in da v prihodnjem zasedanji prinese primeren predlog.

Poslanec dr. vit. Bleiweis:

Kot zastopnik Ljubljanske okolice moram tudi svoje pomislke izraziti, ali bode dotičnim občinam Grosuplje, Račna in Slivnica res ljubo, ako se odcepijo od tukaj, ker imajo svoje posle in ako se dodajo Višnjegorskemu sodnemu okraju. Ker se občine sploh niso poprej prašale, nikogar ne gre, da bi tukaj sklepali o tem in se popolnoma strinjam z gospodom poslancem Svetcem, da se dotične občine vprašajo za njihovo mnenje.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Prosim gospode na prostore. Ich bitte die Herren ihre Sitze einzunehmen. Ich werde die Unterstützungsfraße stellen. Prosim tiste gospode, kateri podpirajo predlog gospoda poslanca Svetca, naj blagovolijo se vzdigniti. (Se podpira — Wird unterstützt.)

Poročevalec Hren:

Jaz se zares nisem nadejal upora od one strani, od koder je prišel, in sicer zaradi tega ne, ker je slavni deželni zbor enaki nasvet užé leta 1880., in

sicer kakor iz dotičnih stenograf. zapisnikov spreviđim, brez vsacega ugovora sprejel. Prošnja bila je takrat vložena po poslancu bar. Tauffererji, ter sta jo on in g. bivši poslanec dr. Zarnik živo podpirala. Obé stranki našega dež. zbora ste takrat soglasno spoznali, da bi bila preselitev c. kr. uradov iz Zatičine v Višnjogoro koristna in umestna, ter odposlala se je prošnja pravosodnemu ministerstvu s priporočilom, da se prosilcem ustreže.

Ker sta danes gg. poslanca Svetec in vitez dr. Bleiweis povdarjala, da bi bilo pred rešitvijo prošnje pozvediti željo tudi onih občin, koje se prošnji niso pridružile zarad premestjenja uradov v Višnjogoro, — in ravno tako tudi onih, katere bi se imele izločiti iz sedanjih okrajev ter prideliti drugim okrajem, — opozorujem, da mi meritorično prošnje ne rešujemo, in o stvari ne odločujemo, in zatoraj nam tudi daljih poizvedeb treba ni; — o predmetu prošnje razsoditi, spada v delokrog visoke vlade, koja bode uže storila, kar bo spoznala primerno in koja bode gotovo tudi pobarala še druge občine, koje se o tej stvari do sedaj še izjavile niso, ako se jej bode to potrebno zdelo. Naša naloga je le, da izrazimo svoje mnenje v smislu uže navedene postave od 11. junija 1868. — Kaj pa bi nas danes napotilo, da drugače sodimo o tej stvari kot leta 1880.; če smo se takrat izrazili, da bi bilo primerno, ako bi se prošnji ustreglo, mi je pač nerazumno, zakaj bi danes drugače ravnali, ko so se Višnjanom pridružili tudi županje sosednih občin, — in še celo občina Slivnica iz okraja Ljubljanske okolice, koja bi se imela prideliti Višnjegorskemu okraju, — in to so novi važni faktorji, kateri prav tehtno prošnjo podpirajo. —

Sicer pa mislim, da se vlada na vsa posamezna mnenja dotičnih občin ali prebivalstva gotovo ozirala ne bode, ker se enako vsim željam ustreči ne more, ona bode se ozirala le na koristi sodnijske službe, — in to naj bi tudi našemu sklepanju bilo vodilo. —

Če pogledamo zemljevid, moramo spoznati, da je Zatična pač najneugodnejše mesto za c. k. urade, ker leži prav na strani, od vsacega prometa odločena. Višnjagora pa leži na velikej cesti, in ima vse pogoje za namestjenje c. k. uradov. — S preselitvo uradov v Višnjogoro, — in z gore omenjenim in predlaganim delnim preustrojenjem ozemlja dotičnih okrajev, bi se arondiral sedanji Zatiški, potlej Višnjegorski okraj, sedež uradov prišel bi skoraj v središče, — mali Trebanjski okraj bi se primerno povečal, preveliki okraj Ljubljanske okolice, ki brez mesta šteje na okroglo 40.000, z mestom pa čez 65.000 prebivalcev, pa bi se za 3000 duš zmanjšal, in toraj bi bilo to, kar prošnja navaja, gotovo na vse strani upravi pravosodne službe na korist.

Jaz toraj še enkrat toplo priporočam, da vele-slavni zbor sklene po nasvetu upravnega odbora, v kojega imenu sem imel čast poročati.

Deželni glavar :

Bodemo glasovali. Imamo dva predloga. Ali zahtevajo gospodje, da ju preberem? (Klici — Rufe: Saj vemo!)

Po mojem mnenji je glavni razloček med obema predlogoma v tem, da bi se ta prošnja — po nasvetu upravnega odseka — s toplim priporočilom izročila

vladi, gosp. poslanec Svetec pa meni, da bi se dotična prošnja samo izročila vladi.

Nasvet gosp. poslanca Svetca sega dalje in pride v prvi vrsti na glasovanje.

Prosim tiste gospode, kateri se strinjajo z nasvetom gosp. poslanca Svetca, naj blagovolijo se vzdigniti. (Ne obvelja — Wird abgelehnt.)

Zdaj bodemo glasovali o predlogu upravnega odseka; prosim tiste gospode, kateri so zadovoljni s tem predlogom, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

c) O dopisu c. kr. deželnega šolskega sveta, gledé pobiranja priklad za stvarne šolske potrebščine po c. kr. davčnih uradih.

c) Über die Zuschrift des k. k. Landes-schulrathes betreffend die Einhebung der Umlagen für sachliche Schulerfordernisse durch die k. k. Steuerämter.

Poročevalec Svetec :

Krajni šolski svét v Črnomlji je podal še lani peticijo, da bi se postavne določbe zastran pobiranja priklad za stvarne šolske potrebščine pre-naredile tako, da bi te priklade c. kr. davčni uradi neposredno pobirale in krajnim šolskim svetom izplačevale.

Opira se ta peticija na to, da občinski župani te priklade jako neredno pobirajo in oziroma izplačujejo.

Prošnja v lanskem zasedanji slavnega deželnega zbora ni prišla na vrsto, ampak se je odstopila deželnemu odboru v rešitev.

Deželni odbor se je zastran tega obrnil do c. kr. deželnega šolskega sveta, da bi ta izrekel o peticiji svoje mnenje. C. kr. deželni šolski svet pa je poslal prošnjo c. kr. finančni direkciji, ter jo vprašal, bi li ona potrdila, da bi se §. 18. deželne postave od 9. marca 1879. premenil tako, da bi omenjene priklade pobirali c. kr. davčni uradi, omenivši, da so tudi drugi krajni šolski sveti to željo izrekli. Ker pa c. kr. davčni uradi doslej te priklade pobirajo le takrat, kedar zadevajo celo katastralno občino, mnogim šolskim občinam so pa večkrat pridjani le posamezni deli, posamezne vasi in celo posamezne hiše kake katastralne občine, zato da naj se c. kr. finančna direkcija izreče, koliko in kako bi se moglo omenjeni prošnji ustreči.

Na to je c. kr. finančna direkcija odgovorila, da so c. kr. davčni uradi većinoma z delom preobloženi ter da ona ne more pritrditi temu, da bi se od njih kaj več, kakor doslej zahtevalo.

Deželni šolski svét je poslal ta odgovor deželnemu odboru s tem, da, ker je pobiranje omenjenih priklad po c. kr. davčnih uradih le tam dovoljeno, kjer sta šolska in katastralna občina eno, ne ostaja družega nego zamudne župane o tej reči priganjati s sredstvi, ki jih daje občinska postava.

Tako je deželni odbor omenjeno peticijo Črnomaljskega šolskega sveta z odgovori finančne di-

rekcije in deželnega šolskega sveta predložil zopet slavnemu deželnemu zboru, ki jo je v 4. seji izročil upravnemu odseku v pretres in poročanje. Upravni odsek je peticijo obravnaval, ter z ozirom na to, da §. 18. deželne postave od 9. marca l. 1879. nalaga županom skrbeti za to, da se stroški za stvarne šolske potrebsčine pokrijejo in pobero, na dalje z ozirom, da se imajo župani pri tem ravnati po občinski postavi, katere §. 84. veleva, da se priklade k direktnim davkom pobirajo po tistih organih in s tistimi sredstvi, kakor cesarski direktni davek, torej z ozirom, da v obstoječih postavnih določbah ni nobenega zadržka, da c. kr. davčni uradi ne bi pobirali vseh priklad k direktnim davkom, temveč da so zadržki le v administrativnih težavah, ter se dajo po administrativni poti odpraviti, ni našel potrebo nasvetovati kako postavno spremembo, ampak da bi se bilo obrniti do visoke c. kr. deželne vlade s prošnjo, naj bi ona blagovolila po administrativni poti pomagati, da se dotičnim željam krajnih šolskih svetov, kolikor mogoče ustreže.

Upravni odsek stori torej nasvet:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

Peticija krajnega šolskega sveta Črnomaljskega odstopljuje se visoki c. kr. deželni vladi s prošnjo, naj ona blagovoli po administrativni poti potrebno ukreniti, da se željam krajnih šolskih svetov, da bi priklade za stvarne šolske potrebe k direktnim davkom c. kr. davčni uradi pobirali, kolikor mogoče ustreže.

(Obvelja — Angenommen.)

d) O prošnji podobčine Orle za izločitev iz občine Dobrunje.

d) Über die Petition der Untergemeinde Orle um Ausscheidung aus der Gemeinde Dobrunje.

Berichterstatter Deskmann:

Die Untergemeinde Orle hat beiläufig vor 7 Jahren sich an den hohen Landtag mit einer Petition gewendet, worin sie anjucht, aus der Gemeinde Dobrunje ausgeschieden und als selbstständige Gemeinde konstituiert zu werden. Da das betreffende Gesetz die gewünschte Erledigung nicht gefunden hat, so wiederholt sie mit der jetzigen Petition vom November l. J. die nämliche Bitte, und führt darin folgende Umstände an, welche für die Gewährung dieser Bitte sprechen und denen auch der Verwaltungsausschuß ihre Wichtigkeit und Bedeutung nicht abzusprechen vermag. Es hat zwar diese Untergemeinde nur 787 Seelen, allein sie bemerkt, daß es noch kleinere Gemeinden gibt, welche ihre Angelegenheiten sehr gut zu besorgen in der Lage sind. Die Ortsgemeinde Dobrunje, welcher sie einverleibt ist, hat wohl nach der letzten Volkszählung 4962 Seelen, jedoch meinen die Petenten, daß die Gemeindeangelegenheiten in dieser großen Gemeinde schlecht besorgt werden, namentlich die Angelegenheiten jener Ortschaften, welche zur Untergemeinde Orle gehören. Es sind dies folgende: Rudnik, Malavaš, Bahnagora, Orle.

Diese Ortschaften sind über 2 Stunden von Dobrunje entfernt. Es liegen zwischen ihnen und dem Territorium von Dobrunje die Ausläufer des Solouz-Berges und wenn die betreffenden Ortsinsassen bei schlechtem Wetter oder im Winter Geschäfte beim Bürgermeister zu besorgen haben, so müssen sie den Umweg längs der Unterfrainer Straße durch Laibach nach Dobrunje machen, was mit großen Unzweckmäßigkeiten verbunden ist.

Außerdem sind die Erverhältnisse der gedachten Untergemeinde ganz andere, als jene der Hauptgemeinde Dobrunje. Die Ortschaften der Untergemeinde Orle sind auf die Kultur des Laibacher Morastes angewiesen, während die Ortschaften, welche um Dobrunje herum liegen, in vielfachem Verbande mit der Josephthalener Papierfabrik stehen. Es ergibt sich daraus auch, daß bei der großen Fabriksbevölkerung der Gemeinde Dobrunje die Ansprüche wegen der Armenversorgung viel häufiger sind, als in den dazu gehörigen Untergemeinden, wo die Mehrzahl der Bevölkerung an den Ackerbau angewiesen ist. Würde Orle von Dobrunje ausgeschieden werden, so könnte es für die Armenversorgung seiner eigenen Leute mit geringeren Mitteln aufkommen, während es jetzt mit einer Umlage von 7% auf die directen Steuern in Anspruch genommen wird.

Dies alles sind Gründe, welche der Verwaltungsausschuß ebenfalls als sehr berücksichtigungswürdig erachtet und er würde die sofortige Stattgebung dieses Gesuches befürworten, indem er durchaus nicht im Zweifel ist, daß die Gemeinde Orle, die zu bilden wäre, mit einem Bürgermeisterstz in Rudnik oder in Laverca, gewiß eben so gut oder besser noch ihre Angelegenheiten besorgen würde, als es bei Dobrunje der Fall ist. Allein die Schwierigkeit der Stattgebung dieses Gesuches liegt eben in dem bestehenden Landesgesetze über die Bildung der Hauptgemeinden vom 2. Jänner 1869, welches bis jetzt noch nicht zur Ausführung gekommen ist und noch immer nur auf dem Papiere steht. Zwar hat der Landesausschuß behufs Ausführung dieses Gesetzes mit der kais. Regierung die Bildung von sehr großen Hauptgemeinden vereinbart und in Folge der Anträge des Landesausschusses und nach der zustandekommenen Einwilligung der Regierung sollte Orle von der Gemeinde Dobrunje ebenfalls abgetrennt werden und in eine viel zweckmäßigere Gruppierung, nämlich in jene mit der Nachbargemeinde St. Marein oder Großlup einbezogen werden. Weil aber die Landesvertretung eine große Unzufriedenheit unter der Bevölkerung besorgte, wenn die bedeutend größeren Gemeinden eingeführt würden, welche mindestens 3000 Seelen umfassen müßten, ist die Durchführung dieses Gesetzes bis zum heutigen Tage unterblieben, zugleich aber sind mit jenem Gesetze auch die §§. 1—4 der Gemeindeordnung vom Jahre 1866, welche sich auf die Trennung oder auf die Rekonstitution von Ortsgemeinden beziehen, außer Wirksamkeit gesetzt worden, und ist keine andere Bestimmung an deren Stelle getreten. Demnach ist eine der wichtigsten Angelegenheiten des Gemeindelebens, nämlich jene der allfälligen Änderungen des bisherigen Gemeindeverbandes seit dem Jahre 1869 in einen völligen Stillstand getreten, indem das betreffende Gesetz nicht ausgeführt wird und die früher diesfalls bestanden gebliebenen Bestimmungen außer Kraft gesetzt worden sind.

Demzufolge erachtete daher der Verwaltungsausschuß

schuß dem hohen Landtage folgende Erledigung des vorliegenden Gesuches empfehlen zu dürfen:

„Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Petition der Untergemeinde Orle werde dem Landesauschusse zur feinerzeitigen Berücksichtigung mit der Weisung abgetreten, die seit Erlassung des Landesgesetzes vom 2. Jänner 1869 über die Bildung der Hauptgemeinden eingetretenen Hindernisse in der Zusammenlegung, beziehungsweise in der Trennung einzelner derzeit unnatürlich zusammengesezier Ortsgemeinden zu beseitigen, beziehungsweise die Durchführung des gedachten Gesetzes zu veranlassen, eventuell eine Aenderung desselben, oder den Entwurf einer neuen Gemeindeordnung für Krain im nächsten Landtage einzubringen.“

Poslauec Robič:

Prosim besede!

Mi smo uže večkrat imeli priliko tukaj o prošnjah občin obravnavati, katere želijo iz velikih občin se izločiti. Gospod poročevalec sam omenil je tukaj, da so vse želje opravičene in da je to upravni odsek sam spoznal. Tudi je navedel, kakšna težava je v velikih občinah in kako se zoperstavljajo ljudje temu in sicer za to, ker se v velikih občinah veliko časa zapravlja, med katerim bi se lahko doma kaj drugega opravljalo. Manjša, ko je občina, manjši so stroški, posebno ker vsak lahko to opravlja. Velike občine potrebujejo celi uradni aparat, za katerega je treba takoj davke nakladati. Jaz sem se o tem prepričal, ker sem služil 46 let in sem našel, da so se majhne občine prav dobro opravljale in da so se ljudje tudi lažje med seboj zjedini. Nikjer ni bilo nasprotstva in potrebe so bile ravno manjše pri majhnih, kakor pri velikih občinah. Toraj mislim, če se bode nova postava, kakor nam je obljubljeno bilo, predložila, da bode slavna vlada na to gledala, da bi se majhne občine napravile. Kar se tiče policijskega posla, bode seveda moralo drugače biti. Toplo priporočam, da bode deželni zbor v svojem času podpiral in uslišal to prošnjo in pravi predlog stavil v tej zadevi.

Deželni glavar:

Želi še kdo govoriti?

(Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Wir schreiten zur Abstimmung und ich ersuche jene Herren, welche mit dem Ausschusßantrage einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

Ker smo ravno obravnavali občinske zadeve usojam se slavnemu zboru nekaj naznaniti. V VIII. seja lanskega leta je deželni zbor sklenil sledeče:

„Visoka c. kr. vlada se naprosi, naj blagovoli izročiti za časa deželnemu odboru načrt nove občinske postave in postave za povzdigo govedoreje, da bode on mogel o teh dveh postavah posvetovati se in svoje predloge pripraviti za prihodnje zasedanje deželnega zbora“.

Vsled tega sklepa se je deželni odbor obrnil na slavno deželno vlado v tej zadevi in z dopisom dne 16. novembra t. l. št. 7/pr. je gospod deželni predsednik izročil načrt žaželjene občinske postave.

Tukaj ga imam! Načrt ravna v prvem oddelku od občinskega reda v 118 paragrafih; drugi oddelek načrta ravna o občinskem volilnem redu in obsega 47 paragrafov. V smislu načrta bi se imele glavne občine in podobčine osnovati.

Glavne občine bi opravljale vse posle, kateri izvirajo iz izročene področja in sploh skupne zadeve lastnega področja; male občine pa, ali podobčine le njih samo zadevajoča posla, kar v lastni delokrog spada.

Deželni odbor zaradi pomanjkanja časa ni mogel omenjeni načrt v pretres vzeti in slavnemu zboru poročati. Sprejeti načrt bode nam zdatno služil in mislim, da nam bode na podlagi tega mogoče v prihodnjem deželnem zboru predložiti našim razmeram primerno občinsko postavo. (Pohvala — Beifall.)

Der vom Herrn Landespräsidenten übermittelte Entwurf eines neuen Gemeindegesetzes für Krain liefert ein reichhaltiges und schätzenswerthes Materiale, welches bei der Ausarbeitung der betreffenden Vorlage vom größten Nutzen sein wird. Mit Rücksicht auf das vorbereitete Elaborat wird es dem Landesauschusse möglich sein, dem Wunsche des hohen Landtages zu entsprechen und im nächsten Jahre ein neues Gemeindegesetz auszuarbeiten und dem hohen Hause vorzulegen.

5. Priloga 41. — Poročilo gospodarskega odseka o §. 6., marg. št. 52. letnega poročila o Dolenjski železnici.

5. Beilage 41. — Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über §. 6, Marg. Nr. 52 des Rechnungsbereiches, betreffend die Unterkrainer Bahn.

Berichterstatter Ritter von Gutmannsthal:

Hoher Landtag! Nachdem der Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses sich schon seit mehreren Tagen in den Händen der Herren Abgeordneten befindet, bitte ich daher, mich von der Verlesung desselben zu dispensiren. Ich werde mir erlauben mir die Anträge zur Verlesung zu bringen. Diese lauten:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Indem der dargestellte Sachverhalt zur Kenntnis dient, spricht der krainische Landtag Sr. Exc. dem Herrn Handelsminister für Hochdiesem so wohlwollendes Entgegenkommen in der Unterkrainerbahn-Angelegenheit seine dankende Anerkennung aus und stellt die Bitte an die hohe k. k. Regierung, Hochdieselbe wolle dieses Wohlwollen dem gedachten für Krain so hochwichtigen Bahnprojecte auch fortan in gleichem Maße angedeihen lassen, damit dessen Durchführung endlich zur Wirklichkeit werde.

2. Der Landesauschusß wird beauftragt, rechtzeitig eine Petition wegen Einbringung der diesbezüglichen Regierungsvorlage im h. Reichsrathe an die h. k. k. Regierung zu richten, zugleich sich dahin zu verwenden, daß das fragliche Bahnproject in Einer Gesetzesvorlage einheitlich behandelt, und daß die von Laibach nach Unterkrain führende Bahnlinie eventuell als Verlängerung

resp. Anschlußbahn der Kronprinz Rudolfs-Bahnstrecke Tarvis-Saibach zur Ausführung gebracht werde.

Landeshauptmann :

Ich eröffne die Generaldebatte. Zum Worte haben sich gemeldet die Herren Abgeordneten Dr. Papež, Hren, Pfeifer und Dev.

Poslanec dr. Papež.

Slavni zbor! Nikar ne mislite, da bodem ponavljal razgovore o Dolenjski železnici, kakor se je razgovarjalo tukaj užé 20 let. Mi Dolenjci nočemo več govorjenja, tega je užé odveč, tega smo se naveličali; časi so se predrugačili, sedaj pričakujemo nujna dejanja. Ako vlada hoče kaj odločnega ukreniti, bode ona, to mislim, sedaj gotovo ukrenila, ko ima železnica veliko važnost z narodno-gospodarskega stališča, razen tega pa v drugem oziru pomen za nekatere revne, akoravno najpoglavitnejše kraje na Dolenjskem, ker je vsled slabe komunikacije ta revščina nastala, da bode imela zgradba železnice za dotične prebivalce v prvi vrsti pomen silne zgradbe, „Nothstandsbau.“

V letnem poročilu čitamo, da so tehnična dela in poizvedbe o kupčijskih zadevah tako daleč gotove, da bode na podlagi teh visoki vladi mogoče, prihodnje leto predložiti visokemu državnemu zboru postavno predlogo gledé te železnice.

V dotični seji gospodarskega odseka pa je nam povedal povabljeni strokovnjak gosp. Luckmann, kateremu se imamo zahvaliti za prav važne podatke, da tehnična dela še niso toliko dovršena, da bi vlada mogla na to vložiti predlogo sedaj v državnem zboru. Torej gre najprej nas Dolenjcev želja na to, da bi se tehnična dela pospešovala kolikor je mogoče, da ne bode zopet eno leto več zgubljeno, da ne bode zopet za eno leto zakasнено.

Potem pa, ko bode to enkrat stvarjeno, potem upiramo mi Dolenjci vsi našo nado na naše gospode državne poslance, kateri bodo imeli priložnost pri razpravah o carinski in trgovinski zvezi z Ogersko izdatno vpljivati na to, da se enkrat omogoči zgradba Dolenjske železnice v smislu današnjega predloga gospodarskega odseka, posebno, da se bode načrt smatral za enotni projekt in da bi se nikakor ne morda enostransko zidala — kar bi bila nesreča — samo Kočevska proga.

Torej še enkrat, in Bog daj, slednjič izrekam svoje prepričanje in trdno upanje v imenu svojih Dolenjskih volilcev, da bodo naši gospodje državni poslanci vsi za Dolenjsko železnico združeni delovali kot možje jekleni, neizprosni v pravem trenutku. Zato sem tudi jaz sodeloval pri sestavljanju današnjega predloga gospodarskega odseka in priporočam ta predlog slavnemu zboru v odobrenje. (Pohvala — Beifall.)

Poslanec Hren :

Veslavni deželni zbor! Ko se o priliki rešitve letnega poročila oglasim, da o Dolenjski železnici nekaj besed spregovorim, mi gre le za to, da spolnim dolžnost, kojo mi moje poverjenišvo naklada, namreč da sem glasilo svojih volilcev in torej

te besede spregovorim v imenu po meni zastopanih okrajev in njihovih prebivalcev. Smem pa ob enem konstatirati, da mene Dolenjska železnica ne zanima še-le od tistega časa, od kar imam čast biti poslanec dotičnih okrajev, ampak kakor gotovo tudi vsakega družega izmed nas, užé od onega časa, ko je Dolenjska železnica sploh v vprašanje stopila.

Saj veste, gospôda moja, da je Dolenjska železnica, — ki je, kakor vsaka železnica zares prevažno in ves zasebni, narodno gospodarstveni, družbinski in kulturni živelj dotičnih okrajev živo zadevajoče poduzetje, užé dolgo pletena štrinja gledé koje mi ravno tako želimo, da bi jo skorej in po vseči razmotali, kakor Dolenjci pričakujejo, da se bode našemu in njihovemu uzajemnemu prizadevanju posrečilo, te njihove, dolgo gojene želje in nade skorej uresničiti.

Znano je, da Dolenjska železnica že od onega časa v visokej zbornici neprenehoma na dnevnem redu stoji, od kar se je dovršila Rudolfova (Gorenska) železnica, ker že v seji od 3. oktobra 1868. je naš ranjki Lovro Toman, — preblagega spomina, predlagal in slavni deželni zbor izrekel, da je nadaljevanje železnice od Ljubljane naprej do Hrvaške meje za blagostanje Dolenjske posebno važno in neobhodno potrebno; — in da se torej vse pripravno stori, da se to delo izvrši, ter ustreže gorki želji cele Dolenjske, in da se s tem razne v tej zadevi od mnogih Dolenjskih mest, krajev in občin vložene prošnje povoljno rešijo.

Ali vkljub temu sklepu se je stvar v teku zadnjih 17 let komaj za korak naprej pomaknila. Kaj je bilo temu uzrok, ne bom preiskaval; je li primanjkovalo primerne energije in pravočasnega delovanja, ali so bile druge stvarne zapreke; — dejansko pa Dolenjci še dandanes železnice nimajo in siromašna — skoraj bi rekel pozabljena in tožna Dolenjska še dandanes pričakuje zastoj izpolnitve one vroče, morda prerano izbujene želje in nade.

Še-le zadnji čas, še-le letos storil se je izdatni korak naprej, ko se je ustanovil železniški konsorcij za potrebna pripravna dela, za ustanovo dotičnih prog, za napravo načertov in proračunjenje stroškov. Da se je pa to zgodilo, je prva zasluga slavnega deželnega zbora, kateri je v seji od 10. oktobra 1884. l. za prvotna pripravna dela konsorciju dovolil zdatno podporo 5000 gold. Temu konsorciju je slavno kupčijsko ministerstvo s posebno naklonjenostjo priskočilo, kakor se razvidi iz letnega poročila, da je poslalo lastne svoje mérece, da so stvar pretresali, si svet ogledali, načrte ene in druge proge izdelali in priredili, kar je treba, da se daljni koraki storé. Ker toraj iz tega previdimo, da je na enej strani vlada omenjenemu poduzetju ugodna, in ker na drugej strani vidimo, da ima železniški konsorcij v svojej sredini tako odlične moči in tako energične in razumne može, in ker je, kakor ravno iz zanesljivega vira izvem, zadnji čas se konsorciju tudi pridružila „Länderbank“ z vložnimi 3000 gold., se smemo in hočemo zanašati, da se bode vprašanje Dolenjske železnice skoraj popolnoma rešilo in doglano, in da dotični faktorji v svojem delovanju ne upešajo, dokler nas parni voz ne ponese po železnih tirih v osredja Dolenjske, namreč v Rudolfovo in Kočevsko mesto.

Velečastita gospôda! Ker smo mi, dasiravno posamezni le poverjeni od pojedinih volilnih okrajev, v celoti kot deželni zbor pa vendar zastopniki cele dežele Kranjske, nam je skrbeti za celo našo domovino v enakej meri, in toraj posebno za one kraje, ki so bili do sedaj najbolj zanemarjeni, in za koje se je do zdaj najmanj storilo; — to pa je gotovo Dolenjska. Ta del naše dežele, čeravno hranuje v svojem krilu marsikoje dragocenosti, lepih vinskih goric, obilo gojzdvov z raznovrstnim lesovjem, ki ima vse pogoje za uspešno živinorejo, neprecenljive zdravilne vode, rudokope in v Kočevji in pri Črnomlji tudi bogato zalogo premoga, — ta del naše dežele nima vender niti pravega prometa, niti primerne trgovine, ne tovarniških in obrtniških poduzetij; in zakaj ne? Za to, ker je tako malo znan, da, kdor Dolenjske ne imenuje svojo domačijo, jo skoraj le po imenu pozna. Ravno za to pa je treba, da jo po železnici, ki je gotovo kulturonosni element prve vrste, ožje priprnemo k drugim delom skupne naše domovine, da jo zvežemo po železniških tirih z drugimi sosednimi deželami, da jo odpremo stranskemu svetu. Kajti, kakor Dolenjska dobi svojo železnico, smemo si v svesti biti, da se bode potem gmotno stanje skoraj na boljše obrnilo, da se bode v malih letih ob straneh železničnih prog začel nov živelj, da se bodo mesta in vasice oživele, da se bode vrednost zemljišč in posameznih pridelkov povekšala, da bodo prvim turistom, ki se bodo to deželico ogledali, sledili skoraj stalni naseljenci, sledili bodo vnanji kapital in vnanji obrtniški in tovarniški poduzetniki. Tudi pridelki se bodo ložje in dražje spečali, poljedelstvo, vinarstvo, živinoreja bodo se popele na boljše stopinjo in tako bode s časoma tudi tam vdomačilo se blagostanje na mesto sedanje siromaščine. Železnica, gospoda moja, je edino sredstvo za poboljšanje materialnega stanja naše Dolenjske, edino sredstvo, da jo rešimo materialnega propada, kojega se drugače sama oteti ne more.

Ko pa dospemo do tega prepričanja, nastopi za nas dolžnost z vsemi močmi in sredstvi delati na to, da se začeto delo nadaljuje in srečno dovrši. Deželni zbor je prvi korak s tem storil, da je dovolil 5000 gold. za prvotna dela, in visoka vlada je skazala svojo naklonjenost temu poduzetju s tem, da je, kakor sem uže poprej omenil, poslala lastne svoje mέρce, in toraj naše prizadevanje izdatno dejansko podpirala. Meni je bilo pri srci le to, da izražam za te blage podpore toplo zahvalo najprej veleslavnemu deželnemu zboru in potem visoki vladi od strani in v imenu dotičnih po meni zastopanih okrajev in prosim, da se ta prisrčna zahvala zabeleži v zapisnik.

Nadalje in konečno priporočam to stvar slavnemu konsorciju, da naprej postopa energično kakor do zdaj, kar bode tem bolj mogoče, ker je pristopil važen faktor, kakor rečena avstrijska „Länderbank“ sê zdatno podporo.

Kar se pa tiče državnih poslancev, prepričan sem, da bodo o pravem času in na pravem mestu krepko podpirali to važno zadevo tako, da se nadjati smemo, da se bode ta vroča želja vendar enkrat vsničila. S temi besedami označil sem svoje stališče in ono dotičnih okrajev. (Živa pohvala — Lebhafter Beifall.)

Poslanec Pfeifer:

Naj bode tudi meni dovoljeno nekoliko besed govoriti o Dolenjski železnici. Ker je naša dežela po svojih skromnih močeh položila prvi temelj Dolenjski železnici s tem, da je žrtvovala znesek 5000 gld., ki se je porabil v to, da so letos cesarski inženirji pregledovali in premerili zemljo (svet), kje se bo Dolenjska železnica izpeljala, storjen je nadepolni korak, ki nas bliža gorko zaželjenemu cilu, kterega doseči se Dolenjci trudimo že dolgih 20 let.

Naša dežela je s tem dejansko pokazala, da se živo zanima za Dolenjsko železnico; sedaj pa cesarski vladi na Dunaji pripada naloga, tehnične poizvedbe in načrte nujno pripraviti ter na podlagi teh operatov predložiti državnemu zboru zakon o zgradbi Dolenjske železnice — kar pospeševati bode moje in gotovo mojih tovarišev odločno prizadevanje v državnem zboru. (Pohvala — Beifall.)

Poslanec Dev:

Slavni zbor! Radostno pozdravljajo Dolenjci poročilo o zgradbi Dolenjske železnice, tem toplejše, ker se razvidi, da se tudi visoka vlada zanima za vprašanje našega okraja, ter da se je tudi ona poprijela njegove rešitve. Država pa je tudi v prvi vrsti poklicana in v svojem interesu primorana hirajočim in oslabilnim močem na pomoč priti, da na novo okrepčani izpolnujejo svoje državljanske dolžnosti.

V tem slučaju se nahajamo tudi mi. Slabostanje se je na Dolenjskem zlasti na Belokranjskem tako ukoreninilo in razširilo, da zbog tega posestniki zapuščajo svoja domača ognjišča, svojo obitelj in se izseljujejo v daljno Ameriko, da tam služijo kruh in skrbijo za svojo obitelj doma. Kaj pomaga lepo ozemlje, krasna lega, ugodno obnebje, kaj pomaga čvrsti narod, ako mu drugih pripomočkov manjka, ako ni nikakoršnega prometa in ako se dolgovi množé od leta do leta.

Visoka vlada naj tedaj blagodušno se ozira na zapuščene sodržavljene, kajti novci, ki se bodo potrosili v to svrhu, bodo se tisoč in tisočkrat vrnili in plodonosno vplivali na razvoj in blagostanje naših ubogih Dolenjcev in Belokranjcev.

Iz vseh teh razlogov se popolnoma pridružujem gosp. predgovorniku poslancu Hrenu in podpiram najtoplejše predlog gospodarskega odseka.

Poslanec dr. Dolenc:

Slavni zbor! Jaz ne bodem dolgo rabil pozornost gospodov, kajti dolžan sem le povedati, od katere strani se ne strinjam s predlogom odsekovim in zakaj da bodem stavil poseben predlog k §. 6. marg. št. 52.

Mi imamo zdaj dve železnični progi po naši deželi. Eno, katera požvižga pred Ljubljano, na kolodvoru nekoliko postoji, potem zopet zažviga in odrda nazaj brez posebne koristi in brez posebne škode. Dozdaj je ta progta to, kar imenuje stari pregovor: „Žegen sv. Blaža.“

Imamo še drugo progto, katera prežvižga našo deželo, teče skozi Ljubljano do Trsta in od tam nazaj in proti Dunaju in katera bi zamogla biti neizmerne koristi za glavno mesto in za celo deželo. Prva železnica je Rudolfova; druga pa, kateri moram

očitati, da naši deželi in glavnemu mestu več škoduje kakor koristi. (Na desni klici — rechts Rufe: Oho!) je južna železnica. Slavni zbor! Jaz se ne bodem spuščal v dokaze zato, kar terdim, ampak sklicujem se v ta namen na govore, katere smo čuli v tej zbornici in v zbornici glavnega mesta, v katerih se je večkrat povdarjalo, s kako brezobzirnostjo se ustavlja južna železnica željam naše dežele in našega glavnega mesta. Zatorej bi bilo v prvi vrsti potrebno, da bi se južni železnici navedla kaka konkurenčna proga in to bi zamogla postati Rudolfova železnica.

Kar zahteva korist in blagostanje vse naše dežele je to, da se v prvi vrsti to doseže, da bode naša dežela neodvisna od „raubtarifa“ južne železnice. Iz vsega postopanja južne železnice proti nam je razvidna potreba, da pridemo po drugi progji do morja, in nikakor ne morem umeti, kaj se s predlogom odseka namerava, ki gre na to, da bi se Rudolfova železnica na Dolenjsko potegnila. Gotovo je dosti krajev, katerim bi železnična proga zamogla koristiti in jaz nečem reči, da Dolenjcem sploh in vsakemu Dolenjskemu mestu posebej ne bi privoščil svojo progjo, se ve, da ne na deželne stroške, ampak glede Rudolfove železnice sem zato, da se potegne ta proga na drugo stran in da se dela na to, da se zdaljša do morja, da se odstrani za prihodnost nam in naši deželi škodljiv monopol južne železnice.

Jaz torej iz tega stališča ne morem podpirati predloga odsekovega, ampak stavim k tej marg. št. poseben predlog: „Slavni deželni zbor naj sklene: Deželnemu odboru se naroča, da gledé podaljšanja Rudolfove železnice stori vse potrebne korake, da bi se ta proga podaljšala do morja, da bi v ta namen vpljival na izvrševalni odbor in stopil v dogovor s korporacijami drugih dežela, ki se za podaljšanje Rudolfove železnice do morja zanimajo.“

(Se podpira — Wird unterstützt.)

Abgeordneter Luckmann:

Ich bitte um's Wort! So viel ich aus den Reden der geehrten Herren Vorredner entnommen habe, sind alle Kreise und Parteien von dem lebhaftesten Interesse für die Unterfrainer Bahn eingenommen. Auch mein unmittelbarer Vorredner, Herr Dr. Dolenc, hat sich nicht dagegen ausgesprochen, in seinem Antrage jedoch bringt er noch ein anderes Bedürfnis zur Sprache, die Verbindung der Rudolfs-Bahn mit dem Meere. Ich glaube, daß wir alle dafür sind, seinen Antrag zu unterstützen, nur ist es meine Meinung, daß sein Antrag hier nicht zur Sache gehört, da er unseren Gegenstand nur compliciren würde. Der volkwirtschaftliche Ausschuß hat einen anderen Gegenstand betreffend die Eisenbahntarife in Berathung und bei dieser Gelegenheit hat der volkwirtschaftliche Ausschuß im Sinne, einen Antrag einzubringen, der den Intentionen des Herrn Vorredners entsprechen wird. An diesem Platze aber wäre der Antrag nicht anzunehmen.

Ich möchte dem hohen Hause betreffs der in Rede stehenden Angelegenheit nur noch einige Mittheilungen machen, nachdem ich die Ehre habe, Mitglied des Consortiums für den Bau der Unterfrainer Bahn zu sein. Es geschieht von Seite des Consortiums alles mögliche, um Plan und Kostenvoranschlag fertig zu bringen, und ebenso läßt sich die hohe Regierung die Sache angelegen-

sein. Es handelt sich um die Ausführung eines ziemlich Projectes und diese kann nicht in einigen Monaten abgeschlossen werden. Die betreffenden Aufnahmen sind bereits geschehen, die Detailarbeiten aber und der Kostenvoranschlag nehmen eine längere Zeit in Anspruch. Wir können zufrieden sein, wenn die Ausführung des technischen Projectes am grünen Tische im Laufe dieses Winters vollendet wird, und dies steht auch zu erwarten. Ich möchte nur noch bezüglich der Wahl der Trasse erklären, daß wir im Allgemeinen von Laibach nach Rudolfswerth eventuell von Rudolfswerth weiter nach Gurkfeld und an die croatische Grenze, wenn thunlich, zu kommen wünschen und dann von Laibach über Reifnitz nach Gottschee, daß wir aber die Wahl der Trasse den Herren von der hohen Regierung überlassen und uns jenem Projecte accommodiren werden, welches die größte Wahrscheinlichkeit der Ausführung bietet. In einigen Monaten werden die Tracirungsarbeiten und sonstigen Localerhebungen fertig sein und vor den hohen Reichsrath kommen, und dann wird es Aufgabe der Herren Reichsrathsabgeordneten sein, die Sache zu unterstützen. Wir sind hauptsächlich an den hohen Reichsrath gewiesen, aus eigener Kraft können wir diese Projecte nicht zur Ausführung bringen. Das Reich muß uns dabei helfen und wird uns hoffentlich helfen.

Nur noch eines Umstandes möchte ich gegenüber einer Bemerkung des Herrn Dr. Papež erwähnen. Wir müssen, wenn wir das Bedürfnis nach dem Zustandekommen der Unterfrainer Bahn aussprechen, nicht den Nothstand des Landes, sondern dessen Entwicklungsfähigkeit hervorheben. Denn aus Nothstandsriicksichten wird man wohl kaum eine Bahn bauen und man hat mehr Aussichten solche zu erreichen, wenn man auf die größere Entwicklungsfähigkeit des Landes und auf einen größeren Verkehr hinweisen kann, welcher die Anlagskosten verzinzen würde.

Poslanec dr. Poklukar:

Oglasil bil sem se že poprej za besedo: pa bi se ne bil zglasil, ko bi bil vedel, da bode tudi gospod poslanec Luckmann zagovarjal stališče gospodarskega odseka. Gospodarski odsek namreč pri tej marg. št. ni stavil predloga gledé na zvezo Rudolfove železnice s Trstom, ker se letno poročilo v tem odstavku le tiče samo Dolenjske železnice.

Danes tedaj predlog gosp. dr. Dolenca ni na dnevnem redu, pride pa zanj prilika, ko se bomo razgovarjali o tarifi južne železnice pri marg. št. 53. letnega poročila. K tej je gospodarski odsek tudi stavil predlog, ki se bistveno vjema s tem, kar želi gosp. dr. Dolenc.

Poslanec dr. Papež:

Le en par besedi imam spregovoriti zoper opombo gosp. poslanca Luckmanna, namreč, da bi jaz bil podpiral Dolenjsko železnico le kot „Nothstandsbau“. Tega nisem jaz rekel! Jaz sem le povdarjal, da bi zgradba te železnice za nekatere prebivalce Dolenjske velika pomoč bila, kateri se sploh nahajajo v veliki revščini, in sicer v prvi vrsti za te obubožane posestnike že iz gospodarskega obzira, katere je tem bolj treba zadovoljiti, ker se ta stvar že celih 20 let v slavnem deželnem zboru razpravlja.

Berichterstatter Dr. Ritter von Gutmannsthal:

Aus den Äußerungen der geehrten Herren Voredner habe ich keine anderen Gesichtspunkte entnommen, als diejenigen, die im Berichte entwickelt sind und auf welche sich die Anträge beziehen. Ich habe zugleich aus diesen Ausführungen die große Wichtigkeit entnommen, die der hohe Landtag dem Bahnprojecte beilegt und weiters, wie lebhaft und heiß die Wünsche sind, die diesfalls geäußert wurden und wie sehr alle Herren Abgeordneten sich angelegen sein lassen, die Wünsche Unterfrains zu vertreten. Es ist auch von mehreren Seiten darauf hingewiesen worden, daß der Schwerpunkt der Angelegenheit in dem hohen Reichsrathe und in der k. k. Regierung zu suchen ist, und daß vorzüglich von den Herren Reichsrathsabgeordneten Krains erwartet wird, daß sie sich der Sache lebhaft annehmen und sie nach besten Kräften unterstützen würden. Ich kann mich darin nur den Äußerungen der Herren Voredner vollkommen anschließen und die anwesenden Herren Reichsrathsabgeordneten bitten, dieser Angelegenheit ihre volle Unterstützung angedeihen zu lassen, zugleich muß ich aber auch unseren Herrn Landespräsidenten ersuchen, daß er sich dieser Angelegenheit ganz besonders annehme, um sie bei der hohen Regierung in Wien auf das Kräftigste zu unterstützen. Weiters habe ich nichts zu bemerken.

Landeshauptmann:

Ich eröffne die Spezialdebatte und erteile dem Herrn Berichterstatter das Wort.

Berichterstatter Dr. Ritter von Gutmannsthal:

Der 1. Antrag des volkswirtschaftlichen Ausschusses lautet:

1. Indem der dargestellte Sachverhalt zur Kenntnis dient, spricht der krainische Landtag Sr. Exc. dem Herrn Handelsminister für Hochdessen so wohlwollendes Entgegenkommen in der Unterfrainerbahn = Angelegenheit seine dankende Anerkennung aus und stellt die Bitte an die hohe k. k. Regierung, Hochdieselbe wolle dieses Wohlwollen dem gedachten für Krain so hochwichtigen Bahnprojecte auch fortan in gleichem Maße angedeihen lassen, damit dessen Durchführung endlich zur Wirklichkeit werde.

Landeshauptmann:

Wünscht jemand der Herren das Wort? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.) Nachdem dies nicht der Fall ist, so schreiten wir zur Abstimmung. Ich ersuche jene Herren, welche mit dem Antrage einverstanden sind, sich gefälligst zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

Berichterstatter Dr. Ritter von Gutmannsthal:

Der weitere Ausschufsantrag lautet:

2. Der Landesausschuß wird beauftragt, rechtzeitig eine Petition wegen Einbringung der diesbezüglichen Regierungsvorlage im h. Reichsrathe an die k. k. Regierung zu richten, zugleich sich dahin zu verwenden, daß das fragliche Bahnproject in Einer Gesetzesvorlage einheitlich behandelt, und daß die von Laibach nach Unterfrain führende Bahnlinie eventuell als Verlängerung

resp. Anschlußbahn der Kronprinz Rudolfs = Bahnstrecke Tarvis = Laibach zur Ausführung gebracht werde.

Landeshauptmann:

Wünscht jemand der Herren das Wort? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.) Nachdem dies nicht der Fall ist, so ersuche ich jene Herren, welche diesem Antrage zustimmen, sich gefälligst zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

Nun kommen wir zum Antrage des Herrn Abgeordneten Dr. Dolenc. Herr Dr. Dolenc wünscht, daß sein Resolutionsantrag im Nachhange zu Marg. Nr. 52 des §. 6 des Rechnungsausschusses zur Abstimmung gelange.

Poslanec dr. Poklukar:

Meni se zdi, da predlog ta k denšnjemu dnevnemu redu ne spada. O tem predlogu in o tej točki razgovarjali se bodemo, ko pride točka 53., §. 6. letnega poročila na vrsto. Meni se tudi zdi, da ni primerno, da bi se ista reč dvakrat obravnavala. Predlagam toraj, da se glasovanje o nasvetu gospoda dra. Dolenca odstavi, ker dotični predmet ni danes na dnevnem redu.

Abgeordneter Lukmann:

Ich würde mir den Zusatz erlauben, daß der Antrag des Herrn Abgeordneten Dr. Dolenc damals zur Abstimmung gelange, wenn über Marg. Nr. 53 des §. 6 berathen werden wird.

Poslanec dr. Dolenc:

Strinjam se s tem, da se glasuje o mojem danes priporočanem predlogu takrat, ko pride točka 53., §. 6. letnega poročila na vrsto.

Landeshauptmann:

Die Abstimmung über den Resolutionsantrag Dolenc wird demnach vertagt. Wenn keine Einwendung erhoben wird, so möchte ich noch die beiden Ausschufsanträge in 3. Lesung zur Abstimmung bringen. (Prirjuje se — Zustimmung.) Ich ersuche daher die Herren, welche mit den Ausschufsanträgen in 3. Lesung einverstanden sind, sich gefälligst zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

6. Ustno poročilo odseka za letno poročilo:

a) O §. 8. marg. št. 15., 20. — 24. letnega poročila.

6. Mündlicher Bericht des Rechnungsausschusses über:

a) §. 8 Marg. Nr. 15, 20 — 24 des Rechnungsausschusses.

Poročevalec dr. Dolencec :

Slavni zbor! Jaz imam poročati o §. 8. marg. št. 15. letnega poročila. Iz te točke pozvemo, da je sklep Ljubljanskega mestnega odbora, da se naj v mestne ljudske šole Ljubljanske vpelje kot učni jezik slovenski jezik in da se s podukom nemščine prične še le v 3. razredu, obudil pozornost deželnega odbora in da se je deželni odbor že leta 1884. obrnil na deželni šolski svet ter ga prosil, da uvaževaje ta sklep vpelje enaki učni načrt tudi na večrazrednicah slovenskih v celi naši deželi.

Ta sklep in to postopanje deželnega odbora se mora popolnoma odobriti; kajti vsak mora pripoznati, da to, kar ukrene glavno mesto gledé ljudskih šol in kar odobruje deželni šolski svet in kar je celo potrdilo visoko ministerstvo gledé teh šol, da to mora veljati kot neko načelo za jednake ljudske šole v celi deželi in da že priporočljiva enakoličnost po celi deželi gledé jednacih naprav to zahteva. Zatoraj se mora popolnoma odobravati, da je deželni odbor ta sklep storil in se obrnil na deželni šolski svet. In sicer se je to zgodilo, kakor sem uže omenil, tekom leta 1884. Ali vemo pa tudi, da odbor Ljubljanskega mesta in deželni šolski svet svoje razprave gledé te zadeve še zdaj nista prav do konca dognala in recimo, da je toraj to vzrok, da se gledé ljudskih slovenskih večrazrednic na deželi še ni vpeljala enaka določba gledé rabe učnega jezika, kakoršna velja za Ljubljansko mesto. Popolnoma prav je pa bilo, da je deželni odbor leta 1885. se zopet obrnil na deželni šolski svet in ga zopet na važnost tega sklepa gledé cele dežele opozarjal. Želeti je le, da bi se ta reč po izraženi opravičeni želji deželnega odbora prej ko mogoče dognala.

Jaz toraj in tudi odsek odobruje popolnoma to postopanje deželnega odbora in stavi k tej marg. št. sledeči predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Sklep in postopanje deželnega odbora se vzameta odobrovaje na znanje in pričakuje se, da bode deželni odbor reč v smislu sklepa z deželnim šolskim svetom dognal.“

(Obvelja — Angenommen.)

Na dalje imam poročati o marg. št. 20. — 23. §. 8. letnega poročila. Te tri številke so v neki skupnosti, ker se namreč vse opirajo na sklepe deželnega zbora v tretji seji lanskega leta. V tej seji se je sklenilo, da se deželni odbor obrne na deželni šolski svet gledé vpeljave slovenskega učnega jezika na srednjih šolah tudi gledé podučevanja grščine. In ravno v tistej seji se je tudi sklenilo, da se 1000 gld. dá deželnemu odboru na razpolaganje v ta namen, da se izdá grška gramatika in izdajo in založijo druge potrebne slovenske šolske knjige. Deželni zbor je podpiral izdavanje slovenskih učnih knjig za srednje šole in gledé podučevanja grškega jezika v slovenskem jeziku se je deželni odbor obrnil do c. kr. deželnega šolskega sveta, ta je odgovoril, da se je obrnil do visokega ministerstva in to da je izreklo, da razprava v tej stvari ni še dokončana, da pa je končna rešitev te reči kmalu pričakovati.

Kar zadeva knjige, katere so se izdale pretečeno leto, navaja poročilo: aritmetiko za učiteljska, katero je preložil gospod profesor Celestina, potem

latinsko-slovensko slovnico in „vadbe“ za 3. in 4. gimnazijski razred gospod profesorja Kermavnerja in latinsko-slovenske vaje za I. in II. gimnazialni razred gospod profesorja, sedaj ravnatelja Wiesthalerja. Pisatelj teh knjig prosili so deželni odbor zap odporo in sicer gospod profesor Celestina za 200 gld. v prvi vrsti v ta namen, da dobode to svoto gospod Bamberg v podporo, da more izdati preloženo aritmetiko. Deželni odbor dovolil je iz dotičnega fonda 200 gld. Tudi gospod profesorju Kermavnerju dovolila se je nagrada 200 gld., gospod profesorju Wiesthalerju pa 150 gld. In kasneje, ko je že letno poročilo končano bilo, prosil je gospod profesor Celestina deželni odbor, da bi se tudi njemu dala nagrada za svoj trud, ker to, kar je deželni odbor storil, namreč, da je deželni šolski svet naprosil, da bi pri ministerstvu pridobil za gosp. prof. Celestino kako nagrado, ni imelo uspeha, dasiravno je deželni šolski svet visoko ministerstvo za to naprosil in zatoraj je deželni odbor tudi 100 gld. nagrade gosp. prof. Celestini privolil iz omenjenega fonda.

Zadnja točka mojega poročanja marg. št. 24. zadeva pokojnino za učiteljsko udovo Marijo Statin. Iz te pozvedamo, da je deželni odbor kot eksekutivni organ to storil, kar mu je deželni zbor naročil.

Temu nimam nič pristaviti in v imenu odseka stavim predlog, da se točke 20. — 24., §. 8. letnega poročila na znanje vzamejo.

(Obvelja — Angenommen.)

b) O §. 11. marg. št. 10., letnega poročila.

b) §. 11 Marg. Nr. 10 des Reichenschaftsberichts.

Poročevalec Robič :

Slavni zbor! Meni je čast poročati v imenu odseka za pregledovanje letnega poročila o marg. št. 10., §. 11., zadevajoči užitninski davek od vina v podobčini Bistrica.

Ta prošnja bila je lansko leto na dnevnem redu in se je obravnavala v tukajšnji zbornici. Deželni odbor jo je predložil slavni c. kr. deželni vladi, ali ta jo je vrnila nazaj s tem, da naj se dokaže, da je bila občina Bistrica s Pijavico v eno samo davkarsko občino enkrat združena. V peticiji se to ne izreka, da ste bili te dve občini združeni in tudi v stenografičnem zapisniku ni tega, da-si je bilo to takrat povedano. Sicer je bila glavna občina Bistrica in Pijavica podobčina, kakor se vidi iz deželnega zakonika l. 1858. Menim, da to nima nobenega pomena.

Potem se je deželni odbor obrnil do občine Bistrica oziroma do glavne občine Št. Rupert, da dokaže, da je enkrat s Pijavico v eno davkarsko občino združena bila. Občina ne more tega nikakor dokazati, ker se to nikoli zgodilo ni. Ko bi bili ti občini nekdaj združeni, bi moralo to v katastralni mapi znamenovano biti in dotični referent mi je sam potrdil, da je v mapen-arhivu zvedel, da je Bistrica do l. 1822. bila samostalna katastralna občina. Se vé, v tistem času se je začela nova mera po starem katastru izvrševati; ali na tisto se ozirati ne more, ker je do-

tično odločilo l. 1838. prišlo, da na Dolenjskem imajo plačevati dac po starem katastralnem davku. L. 1842. ste ti občini bile samostalni davkarski občini; ali v tej zadevi nima to nobenega pomena. To je bilo le nasledek določila v dekretu dvorne kamore z dne 25. januarija 1835., št. 4013., da se po Najvišjem sklepu tistim občinam po Dolenjskim in tudi na Notranjskem, kjer se vina najnižje vrste pridelujejo, dac od 1 gld. 20 kr. na eden gld. od vedra zniža.

Slavni zbor! Ta občina Bistrica je spadala poprej pod Mirnski okraj, ki je ves bil razdeljen med druge okraje. Tamkaj je bilo 25 občin, to je, katastralnih sosesk, ki so bile vse v nižji tarifi, razun Bistrice, Dobovec in Šmihel. Te občine niso takrat imele nič vinogradov in vender so se občine Dobovec in Šmihel postavile v izkaz, da tukaj po nižji tarifi dac odrajtujejo. Jaz se le čudim, kako je ravno katastralna soseska Bistrica izostati mogla iz tega poročila, sploh kam je prišla? Zdaj spada Bistrica pod Mokronoški sodni okraj in je med tistimi občinami, ki nižji davek plačujejo. Če pogledamo v okraj Boštanj, je tam 14 katastralnih sosesk, ki so vse v tistem izkazu, kjer se ima po nižjem tarifu užitnina od vina pobirati. Ves okrog, kar ga je tukaj, uživa to dobroto, samo Bistrica ne. Jaz mislim, da če ravno takrat ni te občine notri bilo, ali da se še po drugih krajih pridelajo vina nižje vrste, se ni moglo dokazati, da bi občina Bistrica boljše lego imela, je vender visoka vlada priznala, da tudi tem gre ta pravica.

Odsek za pregledovanje letnega poročila je tudi uvidel, da se res tej občini krivica godi in prišel je k temu, da misli staviti nasvet:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Visoka c. kr. vlada se nujno naprosi, naj bi blagovolila sklepu deželnega zbora od 14. oktobra 1884. v zadevi vpeljuje nižje tarife za užitninski davek od vina in mošta v davčni občini Bistrica, Mokronoškega sodnega okraja, kakor hitro mogoče ustreči.

2. Deželnemu odboru se naroča, ta sklep z dotičnimi akti vred visoki c. kr. deželni vladi nemudoma predložiti“.

Poslanec dr. Papež:

Jaz sem že lani v seji slavnega deželnega zbora dne 14. oktobra 1884. čast imel v imenu gospodarskega odseka poročati o tej zadevi in sicer se je stavila nujna prošnja. Da je bila nujna, je vsaj uzrok poseben bil ta, ker občina Bistrica ne more konkurirati z onimi občinami okraja Mokronoškega, ker je davek na vino viši. V Bistrici se plačuje namreč 2 gld. 97 kr., med tem ko druge občine mnogo manj, le 2 gld. 23 kr. plačujejo od vina in ta razloček 74 kr. je velik. Jaz mislim, da bi se po administrativnem potu lahko kaj ukrenilo in ker je ta stvar nujna, mislim, da je ni treba danes še posebej priporočati. Ta nujna prošnja bila je lansko leto 14. oktobra 1884. priporočena, 6 mesecev ležala je mirno in potem se še le vpraša, ali je res, da je bila Bistrica s Pijavico enkrat v eno davčno občino združena, kakor je v prošnji povedano, in čujte! v prošnji še tega nič povedano ni bilo. Le krivo razumljenje je dalo povod temu vprašanju. Tako je minulo zdaj celo leto in prošnja še ni šla naprej. Jaz bi toraj želel, da bi se smatrala nujna

prošnja en malo nujnejšo in ne čakala zopet eno celo leto rešila ter bi prosil, da se dotični občini in moji želji hitreje ustreže. Priporočam toraj toplo predlog odsekov.

Deželni glavar:

Želi še kdo govoriti?

Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Tisti gospodje, ki se strinjajo s odsekovim predlogom, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Zgodi se — Gehsticht.)

Predlog je sprejet.

c) O §. 11. marg. št. 8. in 9., letnega poročila.

c) §. 11 Marg. Nr. 8 und 9 des Reichenschaftsberichtes.

Poročevalec Šuklje:

Marg. št. 8. letnega poročila §. 11. zadeva prošnjo nekaterih občin Idrijskega sodnega okraja, potem vseh občin Velikolaškega in mnogih občin Ribniškega sodnega okraja, naj se nabori vojaški verše v dotičnem sodnem okraju.

Deželni odbor je na to v dotiko stopil z deželno vlado, ta je podpirala te peticije in objavila celo vrsto predlogov c. kr. bornemu poveljništvu v Gradci. Ali od tudi je odgovor prišel, da iz vojaških razlogov ne gre dozdej ozirati se na to izraženo željo; da bode se pa vender ob svojem času, kedar se bode vprašanje glede določitve oziroma pomnožitve okrajev za vojaške nabore sploh končno reševalo, gledalo na te prošnje.

Ker se tedaj za zdaj ni nadejati ugodne rešitve te zadeve, bil je odsek tega mnenja — in v njegovem imenu usojam se staviti nasvêt: Slavni deželni zbor naj sklene: marg. št. 8., §. 11., letnega poročila se vzame na znanje.

Poslanec Pakiž:

Slavni zbor! Lansko leto je deželni zbor dne 18. oktobra 1884. sklenil in prošnjo Velikolaškega in Ribniškega okraja prav toplo podpiral, namreč zastran nabora vojakov v teh okrajih in ob enem je slavni zbor te prošnje prav toplo priporočal visoki c. kr. deželni vladi, da bi jih tudi ona na višjem mestu priporočala.

Iz letnega poročila se tudi razvidi, da je slavna c. kr. vlada vse po svoji moči storila, ali žali Bog c. kr. vojaške oblasti so to stvar drugače presukale in zato se omenjenim sodnim okrajem pri naboru vojakov ni nič zboljšalo. Toraj bi se jaz predrznil samo vsled lanskih prošenj toplo priporočati slavni deželni vladi lansko resolucijo, da bi se gledalo v okom priti takim ogromnim stroškom omenjenih občin, katerih prebivalci morajo tako daleč potovati ne samo pri vojaških naborih, temveč tudi pri lôzanji rekrutov in pri oproščenju sinov, katere morajo tudi

očetje in postavni njih zastopniki spremljati, kar še toliko več stroškov in zamude časa prizadene.

Stavim toraj sledečo resolucijo:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Naprosi se zopet slavna c. kr. deželna vlada, da dela na to, da se bode nabor vojakov tudi v Ribniškem in Velikolaškem okraji vršil, in prosim slavni deželni zbor podpirati to prošnjo. (Se podpira — Wird unterstützt.)

Deželni predsednik baron Winkler:

Hočem samo omeniti, da je med tem ukaz zarad izvršbe vojaških postav bil objavljen, in ker je c. kr. borno poveljstvo v Gradcu v svojem dopisu do deželne vlade omenilo, da se stvar, za katero gre, reši tedaj, kadar se objavi navedeni ukaz, moram reči, da ravno v tem ukazu na 473. strani je ta stvar deloma rešena. Namreč naborni okraji so ustanovljeni tako: mestni okraj Ljubljana, Kočevje, Krško, Ljubljanska okolica, Litija, Radovljica, Rudolfovo, Kranj, Kamnik, Črnomelj, Postojina in Logatec. Do zdaj drugod nimamo nabornih okrajev. Nimam nič zoper to, da se zopet nasvetovana resolucija sprejme; stvar se bode obravnavala, a zavezati se ne morem zdaj gledé nje nikakor.

Poslanec Lavrenčič:

Slavni zbor!

Nekako čudno se mi zdí, ko sem ravno zdaj slišal naštevati okraje vojaških naborov, da nista med temi tudi sodniška okraja Vipava in Bistrica, Postojinskega okrajnega glavarstva, bila imenovana. Kajti ravno v tej slavni zbornici bilo je pred kakimi 10. leti enoglasno skleneno, da se prošnja v tej zadevi Vipavskega sodniškega okraja, katerega sem imel jest čast zastopati, usliši, kar je bila tudi slavna c. kr. vlada odobrila, in se je do današnjega časa djansko izvrševalo.

Potem je pa bivši velečastiti gospod okrajni glavar v Postojini, ker je to stvar za opravičeno in koristno spoznal, sam, ako sem prav poučen, v svojem področji nabor vojakov tudi v Bistriškem sodniškem okraju upeljal. Toraj bi bilo želeti, da bi slavna deželna vlada delala na to, da bi se tudi prošnja sodniškega okraja Idrijskega uslišala.

Poslanec Pakiz:

Ravno zdaj sem poizvedel, da se je enaka prošnja za sodniški okraj Brdo uslišala in je to bilo od slavne c. kr. deželne vlade dotičnim občinam pred štirinajstimi dnevi naznanjeno.

Poročevalec Šuklje:

Popolnoma uvidevam stvarne razloge, katere sta omenjala gospoda poslance Pakiz in Lavrenčič in se strinjam z nasvetovano resolucijo.

(Potem se sprejme nasvet odsekov z dodatkom g. posl. Pakiza — Hierauf wird der Ausschusshantrag mit dem Zusatz des Herrn Abg. Pakiz angenommen.)

Poročevalec Šuklje:

Marg. št. 9., §. 11., letnega poročila zadeva naredbe zoper cigane. Ali prepričali smo se, da je ta stvar le po nekem neljubem naključju, po pomoti bila izročena odseku za letno poročilo. Kajti zadeva o ciganih je vender tako važna v gospodarskem obziru, da bi po mojem mnenji veliko bolj umestno bilo, da s stvar izroči gospodarskemu odseku. Zastopam tedaj mnenje odsekovo, ako nasvetujem, da se marg. št. 9. odstopi gospodarskemu odseku.

(Obvelja — Angenommen.)

7. Ustna poročila finančnega odseka:

a) O prošnji Jerše-ta Alojzija, nadučitelja v Trebnjem, za podporo ali predplačo.

7. Mündliche Berichte des Finanzausschusses:

a) Über die Petition des Jerše Alois, Oberlehrers in Treffen, um Unterstützung oder Gehaltvorschuß.

Poročevalec Šuklje:

Bodem prav na kratko poročal o tej prošnji. Iz prošnje se razvidi, da je prosilcu zares mnogo nezgode bilo prestati tekom tega leta. Nad tri mesece ležal je hudo bolan v postelji in tudi njegovi otroci imeli so jako hudo bolezen. Vender ni bil finančni odsek v stanu, popolnoma uslišati prošnje njegove. Za podporo ne, ker tak prejudic bi bil nevaren, ravno tako ne za predujem ali predplačo. Opiral pa se je finančni odsek na to, da je svota 1900 gld. postavljena v proračun normalno-šolskega zaklada, iz katere je dajati podpore takim učiteljem. Uvaževaje te razloge, predlagam v imenu finančnega odseka: „Slavni deželni zbor naj sklene: Deželnemu odboru se naroča, da prošnjo nadučitelja Alojzija Jeršeta odstopi deželnemu šolskemu svétu s toplim priporočilom.

(Obvelja — Angenommen.)

b) O prošnji Malenšek Alojzije, učiteljske sirote, za miloščino.

b) Über die Petition der Malenšek Aloisia, Lehrerswaise, um Gnadengabe.

Poročevalec Šuklje:

Učiteljska udova Alojzija Malenšek vložila je prošnjo za miloščino. Finančni odsek se je oziral zlasti na ta moment, da je ona rojena leta 1833, njen oče je pa že 1835. leta umrl, tedaj že pred 50. leti. Bil je toraj finančni odsek tega mnenja, da se na take prošnje ne gre ozirati.

Drugič smo bili uvaževali tudi ta razlog, da že dve sestri prositeljice miloščine dobivate iz deželnega zaklada, tedaj mora finančni odsek nasvèt staviti: „Prošnja učiteljske sirote Alojzije Malenšek za miloščino se odbije.“

(Obvelja — Angenommen.)

- c) O prošnji Juh Ane, učiteljske udove, za miloščino.
- c) Über die Petition der Juh Anna, Lehrerswitwe, um Gnadengabe.

Poročevalec Šuklje:

Juh Ana, učiteljska udova, prosi miloščine. Ona je imela moža, ki je služil 15 let za učitelja in umrl pred 14. leti. Prosilka ves ta čas ni vložila nobene prošnje za podporo. Dokazano je, da je priletna in brez vsakega premoženja. Tedaj imam čast nasvetovati: „Slavni deželni zbor naj sklene: Učiteljski udovi Ani Juhovi dovoli se miloščina 50 gld. na tri leta, pričeni s 1. januarjem 1886., iz penzijskega zaklada Kranjskih učiteljev.

(Obvelja — Angenommen.)

- d) O prošnji Šumi-ja Franjo za podporo za izdavanje domoznanstva.
- d) Über die Petition des Franz Šumi, um Subvention für Herausgabe der Heimatskunde.

Poročevalec Kersnik:

Franjo Šumi prosi za podporo za izdavanje domoznanstva. Iz istih obzirov, kakor jih je imel slavni deželni zbor doslej gledé Šumijevega podvzetja, uvaževal bode sigurno tudi letos prošnjo tega pisatelja in posebno z ozirom na to, da hoče nadaljevati samo izdavanje listin, kar je silne važnosti gledé zgodovine spoznavanja naše domovine. Finančni odsek torej nasvetuje:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Francu Šumiju se dovoli v podporo izdavanja zgodovinskih listin znesek 100 gld. za l. 1886. iz deželnega zaklada.“

(Obvelja — Angenommen.)

8. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu za l. 1886. in o računskem sklepu za l. 1884. glediščnega zaklada (k prilogi 6.)

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag pro 1886 und den Rechnungsabschluss pro 1884 des Theaterfondes (zur Beilage 6).

Poročevalec Kersnik:

Tudi letos finančni odsed gledé računskega zaključka gledališkega zaklada, katerega je natanjko pretresal, nima ničesar omenjati, črtati ali pristaviti in zato prosim slavni zbor dovoljenja, smem li iz priloge 6. od strani 4. — 12. samo sumarične izkaze navesti in podrobnosti izpustiti. (Se pritrjuje — Zustimmung.)

Računski zaključek kaže pravih prihodkov 3408 gld. 40 kr., prehajalnih prihodkov 10957 gld. 44 kr.,

potem pravih stroškov 8209 gld. 01½ kr., prehajalnih pa 14917 gld. 44½ kr. in konenčno zmanjšanje premoženja 4753 gld. 66½ kr.

To zmanjšanje premoženja sledi iz velikih stroškov, katere je poprava gledališkega posloplja o priliki cesarskih svečanosti l. 1883. prizadela in kateri so se iskazali vsled sklepa dež. zbora 10. oktobra l. 1884. v predležečem zaključku. Na drugi strani pa je treba pomisliti, da je vsled teh poprav tudi vrednost vsega posloplja vzrastla, na kar se pa predloženi razkaz premoženja ne ozira, nego je vrednost posloplij stavil po starih svotah v račun. To zmanjšanje premoženja je torej zgol idealno in jaz predlagam v imenu finančnega odseka, slavni zbor naj računski zaključek gledališkega zaklada za l. 1884. odobri.

(Obvelja — Angenommen.)

Važnega v nastavkah proračuna finančni odsek ni izpremenil. Samo v odstavku V. je gledé stroškov režije in sicer *lit. a)* za vzdrževanje inventarija v gledališči in *lit. b)* za napravo novih dekoracij nastavljen svote z ozirom na to, da je v zadnjih letih napravilo mnogo novega inventarija in dekoracij in tudi ni čutiti potrebe do novih žrtev — zmanjšal dotične svote, in sicer:

v rubriki V., podrubriki *a)* za vzdrževanje inventarija v gledališči od 100 gld. na . . . 50 gld.
v podrubriki *b)* za napravo novih dekoracij od 150 gld. na . . . 100 gld.

Druge nastavke je potrdil. Skupna potreščina znaša torej le . . . 2814 gld.

Temu nasproti izpremenila se je tudi zaklada, in sicer v naslednjem:

V rubriki III. različni dohodki podrubrika 1. *b)* povišala se je gledé dohodkov, ki se imajo pričakovati od družih umetnikov za porabo redutne dvorane od 20 gld. na . . . 50 gld.

in v podrubriki 3. „drugi dohodki“ povečal se je znesek 10 gld. na . . . 30 gld.

Temu nasproti pa je finančni odsek uvaževal v VII. seji slavnega deželnega zbora vloženo peticijo glediščnega ravnatelja, da se mu opusti stanovina za glediščno pisarno, ki jo mora plačati za l. 1885. in ki je v dotični zakladi nastavljena.

Ona soba bila je prej oddana konditorju, a ko si je ta v bližini gledišča postavil sam lastno hišo, opustil je ono sobo, in nadjati se tudi ni, da bi se dobil drugi, ki bi se lotil konkurence z dosedanjim. Poleg tega je pomisliti treba, da vsled najnovejših administrativnih naredb gledé varnosti proti požarom ne sme nihče v gledališči stanovati in torej ni moč oddati v kaj drugega nego za strogo gledališčne namene. Gledališčni ravnatelj do sedaj ni imel nobenega lokala, kjer bi si bil ustanovil dnevno kaso ali gledališčno pisarno. Oziri na vse to, so finančni odsek napotili, da predlaga uslišanje omenjene prošnje. V doslednosti temu sklepu pa je moral finančni odsek tudi v zakladi za l. 1886. dotični znesek za 150 gld. zbrisati.

Skupni znesek zaklada potem kaže 2817 gld., torej v primeri s potreščino za . . . 2814 gld., presežek za . . . 3 gld.

Prosim torej, da se najprej glasuje o peticiji gledališčnega ravnatelja, o kateri finančni odsek pred-

laga, da se usliši in da se mu odpusti za l. 1885. stanarina za glediščno pisarno za 150 gld.

(Obvelja — Angenommen.)

In sedaj prosim v imenu finančnega odseka odobriti potrebsčine in zaklado glediščnega zaklada za l. 1886. v ravno omenjenih nastavkih.

(Obvelja — Angenommen.)

Landeshauptmann:

Mit Rücksicht auf die vorgerrückte Zeit möchte ich nunmehr nur noch den 12. Gegenstand der heutigen Tagesordnung zur Erledigung bringen.

(Pritrjuje se — Zustimmung.)

12. priloga 42. — Poročilo finančnega odseka o §. 11. marg. št. 5. letnega poročila, gledé plodonosnega nalaganja blagajničnih gotovin.

12. Beilage 42. — Bericht des Finanzausschusses über §. 11, Marg. Nr. 5, des Rechnungsbereiches, betreffend die fruchtbringende Anlegung der Cassabestände.

Berichterstatter Ludmann:

Hoher Landtag! Da die Beilage bereits seit längerer Zeit in den Händen der Herren Abgeordneten sich befindet, würde ich mir erlauben nur die Anträge zu verlesen, da ich den Motiven nichts beizufügen habe.

Die Anträge lauten:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

I. Der Beschluß des Landesauschusses, daß die disponiblen Cassabestände in der krainischen Sparcassa in Laibach fruchtbringend anzulegen sind, wird genehmigend zur Kenntnis genommen;

II. der Landesauschuss wird für den Fall der Ablehnung solcher Barbestände zur zeitweiligen Anlage seitens der krainischen Sparcassa ermächtigt, disponible Barchaften mit jeweilig einhelligem Sitzungsbeschlusse der Landesauschussbeisitzer und des Landeshauptmannes bei anderen Geldinstituten gleicher Vertrauenswürdigkeit fruchtbringend anzulegen.

(Nasveta obveljata v 2. in 3. branji — Die Anträge werden in 2. und 3. Lesung angenommen.)

Deželni predsednik baron Winkler:

Ravnokar došel mi je telegram od visokega ministerskega predsedstva, ki se glasi tako (bere — liest:)

„Mit Beziehung auf heutiges Telegramm ist Landtag unter Berufung auf Allerhöchsten Auftrag bis 4. Jänner zu vertagen.“

Es ist somit der Beschluß, den Landtag zu vertagen, Allerhöchsten Ortes genehmigt.

Deželni glavar:

Prejel sem še samostalni predlog gospoda poslanca dr. Poklukarja in tovarišev; prosim gospoda tajnika ga prebrati.

(Tajnik Pfeifer bere — Sekretär Pfeifer liest:)

Predlog!

Podpisani predlagamo:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Deželnemu odboru daje se nalog, v sporazumljenji s e. kr. vlado osnovati brez zamude vodno komisijo za našo deželo, v kateri naj bo tehniški, gospodarski in po potrebi tudi gozdarski zastopnik, in kateri naj bo nalog, preiskati vse kraje naše dežele, ki trpé pomenljivo škodo po vodnih neugodah; dalje preskrbeti vse tehniške, konkurenčne in postavodajske priprave za uredenje škodljivih vodâ (razun glavnega teka Save) in pa za osuševanje močvirskega in sicer pogostoma preplavljenega ozemlja — in to v prvi vrsti za ona dela, za katera je pričakovati državne podpore.

2. Da se pokrijejo v te namene potrebni stroški, — stavi se primerna svota v proračun deželnega zaklada za l. 1886. — ob enem pa se prosi tudi e. k. vlada za primerno sovdeležbo oziroma za gmotno podporo.

V Ljubljani, dne 22. decembra 1885.

Dr. Josip Poklukar.

Pakiž.

Klun.

Sveteč.

Mohar.

Stegnar.

Dr. Vošnjak.

Luka Robič.

Dr. Doleneč.

Dev.

Grasselli.

Pfeifer.

Dr. Mosché.

Janko Kersnik.

Dr. vit. Bleiweis.

Oton Detela.

Obreza.

Lavrenčič.

Dr. Papež.

Hren.

Dr. Samec.

Šuklje.

Thurn.

Usojam se utemeljevanje tega predloga postaviti na dnevni red prihodnje seja.

Se. Excellenz Baron Schwegel überreicht die Petition der Gemeindevorstände von Beldeß und Görjach um eine Subvention von 500 fl. aus Landesmitteln für den Ausbau der Beldeßer Seestraße zum Anschlusse an der Bezirksstraße in Rečič. (Izročí se finančnemu odseku — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospodarski odsek zboruje takoj po današnji séji. Upravni odsek se snide takoj po današnji seji na kratek razgovor.

Die nächste Sitzung werde ich mir erlauben auf den 4. Jänner festzusetzen.

Dnevni red: Glej prihodnjo sejo — Siehe nächste Sitzung.

Bevor wir auseinander gehen, wünsche ich den Herren ein glückliches „Neues Jahr“ und frühliche Feiertage.

Ich schließe die Sitzung.

Seja se konča ob 30. minuti čez 2 uro popoldne. — Schluß der Sitzung 2 Uhr 30 Minuten Nachmittags.